

Міністерство освіти і науки України
Державний вищий навчальний заклад
“Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”
Економічний факультет

EUROPEAN CREDIT TRANSFER SYSTEM
ECTS – ІНФОРМАЦІЙНИЙ ПАКЕТ

071 “ОБЛІК І ОПОДАТКУВАННЯ”
(БАКАЛАВР)

071 “ОБЛІК І ОПОДАТКУВАННЯ”
(БАКАЛАВР)

(скорочений термін навчання)

**1. ОРГАНІЗАЦІЙНА СТРУКТУРА ЕКОНОМІЧНОГО
ФАКУЛЬТЕТУ**

1.1. Адреса: вул. Шевченка, 82, м. Івано-Франківськ, 76000

тел.: (0342) 55-32-32

e-mail: dekanat_ekonom@pu.if.ua

Інформація про склад керівних органів факультету:

Декан економічного факультету:

Благун Іван Семенович – доктор економічних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України.

тел.: (0342) 55-32-32

Заступники декана:

Шкроміда Віталій Васильович – кандидат економічних наук, доцент.

Гнатюк Тарас Михайлович – кандидат економічних наук, доцент.

тел.: (0342) 55-32-32

e-mail: dekanat_ekonom@pu.if.ua

Методист заочної форми навчання:

Томашевська Антоніна Василівна

тел.: 067-707-81-79

e-mail: dekanat_ekonom@pu.if.ua

Диспетчер:

Хомин Уляна Василівна

тел.: (0342) 55-32-32

e-mail: dekanat_ekonom@pu.if.ua

1.2. АДРЕСА, ТЕЛЕФОНИ ВІДПОВІДНОЇ КАФЕДРИ ФАКУЛЬТЕТУ, ВИКЛАДАЦЬКИЙ СКЛАД КАФЕДРИ

КАФЕДРА ОБЛІКУ І АУДИТУ

Адреса: вул. Т. Шевченка, 44А, м. Івано-Франківськ, 76025

тел. (0342) 59-60-03, e-mail: koblik@pu.if.ua)

Склад кафедри:

- 1. Баланюк Іван Федорович* – доктор економічних наук, професор
- 2. Пилипів Надія Іванівна* – доктор економічних наук, професор
- 3. Якубів Валентина Михайлівна* – доктор економічних наук, професор
- 4. Василюк Марія Михайлівна* – кандидат економічних наук, доцент кафедри обліку і аудиту
- 5. Гнатюк Тарас Михайлович* – кандидат економічних наук, доцент кафедри обліку і аудиту
- 6. Шкроміда Віталій Васильович* – кандидат економічних наук, доцент кафедри обліку і аудиту
- 7. Шеленко Діана Іванівна* – кандидат економічних наук, доцент кафедри обліку і аудиту
- 8. Жук Ольга Іванівна* – кандидат економічних наук, доцент кафедри обліку і аудиту
- 9. Мельник Надія Богданівна* – кандидат економічних наук, доцент кафедри обліку і аудиту
- 10. Сас Людмила Степанівна* – кандидат економічних наук, доцент кафедри обліку і аудиту
- 11. Матковський Петро Єгорович* – кандидат економічних наук, доцент кафедри обліку і аудиту
- 12. Шкроміда Надія Ярославівна* – кандидат економічних наук, доцент кафедри обліку і аудиту
- 13. Максимів Юлія Василівна* – кандидат економічних наук, доцент кафедри обліку і аудиту
- 14. Галушак Ірина Євгенівна* – кандидат економічних наук, доцент кафедри обліку і аудиту
- 15. Банашкевич Тетяна Петрівна* – викладач кафедри обліку і аудиту

2. ПЕРЕЛІК НАПРЯМІВ ТА СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ З ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ НА ФАКУЛЬТЕТІ ІЗ ЗАЗНАЧЕННЯМ ЛЦЕНЗІЙНОГО ОБСЯГУ ТА ТЕРМІНУ НАВЧАННЯ

Напрями підготовки та спеціальності:

Напрями підготовки: ОР “Бакалавр”:

- 071 “Облік і оподаткування”
- 072 “Фінанси, банківська справа та страхування: Фінанси та банківська справа”
- 075 “Маркетинг”
- 051 “Економіка”
- 073 “Менеджмент” (Менеджмент організацій та адміністрування)
- 073 “Менеджмент” (Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності)
- 6.030508 “Фінанси і кредит”
- 6.030509 “Облік і аудит”
- 6.030507 “Маркетинг”
- 6.030502 “Економічна кібернетика”
- 6.030601 “Менеджмент”

Спеціальності: ОР “Спеціаліст”:

- 071 “Облік і оподаткування”
- 072 “Фінанси, банківська справа та страхування: Фінанси та банківська справа”
- 075 “Маркетинг”
- 051 “Економіка”
- 073 “Менеджмент” (Менеджмент організацій та адміністрування)
- 073 “Менеджмент” (Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності)

Спеціальності: ОС “Магістр”:

- 071 “Облік і оподаткування”
- 072 “Фінанси, банківська справа та страхування: Фінанси суб'єктів господарювання та страхування”
- 072 “Фінанси, банківська справа та страхування: Фінанси та банківська справа”
- 075 “Маркетинг”
- 051 “Економіка” (Економічна кібернетика)
- 051 “Економіка” (Прикладна економіка)
- 073 “Менеджмент” (Менеджмент організацій та адміністрування)
- 073 “Менеджмент” (Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності)
- 8.03050801 “Фінанси і кредит”

- 8.03050901 “Облік і аудит”
- 8.03050701 “Маркетинг”
- 8.03050201 “Економічна кібернетика”
- 8.03060104 “Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності”
- 8.03060101 “Менеджмент організацій та адміністрування”

На факультеті створена і функціонує спеціалізована вчена рада Д 20.051.12 по захисту докторських та кандидатських дисертацій зі спеціальностей:

- 08.00.05 “Розвиток продуктивних сил і регіональна економіка”
- 08.00.11 “Математичні методи, моделі та інформаційні технології в економіці”.

Ліцензований обсяг прийому на спеціальності економічного факультету складає ОР “Бакалавр” – 465 осіб, ОР “Спеціаліст” – 355 осіб, ОС “Магістр” – 155 осіб на денну форму навчання і ОР “Бакалавр” – 320 осіб, ОР “Спеціаліст” – 305 осіб, ОС “Магістр” – 115 осіб на заочну форму навчання. На факультеті діє докторантура та аспірантура за вісьмома спеціальностями, в якій навчаються 27 обдарованих випускників факультету.

3. УМОВИ НАВЧАННЯ (КОРОТКА ІНФОРМАЦІЯ ПРО МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНУ БАЗУ ФАКУЛЬТЕТУ)

Економічний факультет, створений у 1993 р., є одним з наймолодших серед факультетів та інститутів ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”, проте вже має усталені традиції актуалізувати навчальний процес з урахуванням потреб життя і розвитку науки на базі фундаментальних економічних і математичних знань.

Спочатку на факультеті здійснювалась підготовка фахівців із двох класичних спеціальностей – “Фінанси” та “Облік і аудит”. З 1998 р. почалась підготовка спеціалістів-маркетологів, а з 2001 р. – зі спеціальностей “Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності” та “Менеджмент організацій”.

З 2004 р. здійснюється підготовка студентів зі спеціальності “Економічна кібернетика”, що дає змогу задовольнити потреби регіону в економістах-аналітиках, без яких не обходяться жодні підприємства та організації, які бажають успішно функціонувати в умовах ринкової економіки.

За бажанням і на основі тестового відбору юнаки проходять навчання на військовій кафедрі.

На факультеті діє набір в магістратуру, аспірантуру та докторантуру за економічними спеціальностями.

Навчально-виховну, науково-дослідну роботу із понад 1000 студентами денної та заочної форми здійснюють 8 професорів, докторів наук, понад 50 доцентів, кандидатів наук. Також до викладацької роботи залучаються працівники та керівники провідних фінансово-господарських установ і органів місцевого самоврядування області.

Кафедри факультету очолюють вчені-економісти, які відомі не тільки в науковій спільноті України, але і за межами нашої держави: кафедру обліку і аудиту – заслужений діяч науки і техніки України, професор, доктор економічних наук Баланюк І. Ф.; кафедру менеджменту і маркетингу – професор, доктор економічних наук Ткач О. В.; кафедру фінансів – заслужений

діяч науки і техніки України, професор, доктор економічних наук Ткачук І. Г.; кафедру теоретичної і прикладної економіки – професор, доктор економічних наук Пилипів Н. І.; кафедру економічної кібернетики – доцент, кандидат економічних наук Русин Р. С.

Навчальний процес на економічному факультеті проводиться у трьох навчальних корпусах. Студенти мають змогу займатись у 25 навчальних аудиторіях, з яких 6 оснащені сучасною комп'ютерною технікою, 5 спеціальних кабінетів, 4 лекційні аудиторії, оснащені сучасною відеотехнікою. До послуг студентів Центр інформаційних технологій, в якому 180 персональних комп'ютерів, мультимедійна лекційна аудиторія на 200 місць, інтернет-зал та інтернет клуб.

Для забезпечення підготовки студентів з дисциплін усіх циклів у бібліотеці університету є понад 126 тисяч томів літератури, працюють три читальних зали на 240 місць. Матеріально-технічне забезпечення навчального процесу для бакалаврів, спеціалістів, магістрів економічних спеціальностей повністю відповідає вимогам.

4. ОСНОВНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ, ЩО ВИКОРИСТОВУЮТЬСЯ В НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ, СПОСОБИ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ

Метод навчання є способом взаємозалежної і взаємозумовленої діяльності викладача кафедри і студентів, спрямованої на реалізацію цілей навчання. Також, він є системою цілеспрямованих дій професорсько-викладацького складу, які організують пізнавальну й практичну діяльність студентів і забезпечують розв'язання завдань навчання.

На факультеті за джерелами отримання знань виокремлюють словесні, наочні й практичні методи. Вони якнайширше застосовуються для передавання значного масиву інформації, для викладення й засвоєння фактів, підходів, оцінок, висновків. Студенти здобувають знання, слухаючи розповідь, лекцію, працюючи з навчальною або методичною літературою. Закріплюють отримані нові знання на практичних заняттях в ході моделювання виробничих процесів через екранні посібника безпосередньо на реальних підприємствах під час проходження виробничої практики. Сприймають й осмислюючи факти, оцінки, висновки, залишаючись в межах репродуктивного (відтворювального) мислення.

На кожному з відповідних етапів навчання розв'язують специфічні завдання, що передбачає пробудження інтересу, пізнавальної потреби, актуалізацію базових знань, необхідних умінь і навичок, конкретизацію й поглиблення знань, набуття практичних умінь і навичок, які сприяють використанню пізнаного.

За способом керівництва навчальною діяльністю студентів у рівній мірі використовуються безпосередні (пояснення викладача) та опосередковані (різноманітні методи організації самостійної роботи студентів). За логікою навчального процесу акцентується увага на застосування індуктивних й дедуктивних, аналітичних й синтетичних методів.

Для забезпечення основних дидактичних цілей в роботі усіх кафедр факультету використовуються методи організації діяльності, методи

стимулювання діяльності, заохочення (конкурси, змагання, ігри) й інші методи перевірки й оцінки тих, кого навчають.

У процесі викладання курсів професорсько-викладацький склад кафедр факультету використовує різні форми викладання навчання (лекції: вступні, тематичні, підсумкові, лекції-практикуми, лекції-диспути тощо), практичні, семінарські заняття (у формі діалогу, тренінгів, ділової гри, конференцій тощо), консультації (колективні, індивідуальні, групові), а також реалізує різні форми поточного та підсумкового контролю (тестування, написання рефератів, письмові та усні заліки та екзамени, контрольні, курсові роботи).

Семестровий контроль рівня знань та успішності студентів відбувається у формі екзамену. Підсумкова оцінка (максимум 100 балів) визначається як сума оцінок за поточний контроль знань та результатів складання змістових модулів.

Шкала ЄКТС	Національна шкала		Університетська шкала
A	5 (ВІДМІННО)	ЗАРАХОВАНО	90 – 100
B	4 (ДОБРЕ)		80 – 89
C			70 – 79
D			60 – 69
E	3 (ЗАДОВІЛЬНО)		50 – 59
FX	2 (НЕЗАДОВІЛЬНО)	НЕЗАРАХОВАНО	26 – 49 з можливістю повторного перескладання
F			1 – 25

При поточному контролі оцінюються: систематичність роботи на семінарських заняттях, рівень знань, продемонстрований у відповідях і виступах, знання навчального та наукового матеріалу, активність при обговоренні питань. При виставленні балів за модульний контроль оцінюються: рівень теоретичних знань та практичні навички з тем, включених до змістових модулів, самостійне опрацювання тем, написання реферату, контрольних робіт, підготовка наукової доповіді із запропонованих тем, конспект і захист монографії. Академічні успіхи студента виставляються у відомостях успішності за стобальною, національною та шкалою ECTS. Встановлюється таке співвідношення між шкалою оцінок ECTS, національною шкалою оцінювання і

100-бальною шкалою.

Відповідно до видів контролю набутих студентом знань та вмінь, 100-бальна шкала передбачає врахування поточних оцінок, підсумкових балів, балів за контрольну роботу, балів за індивідуальну роботу, а також екзаменаційних балів.

Обчислення балів для студентів денної форми з навчальної дисципліни передбачено семестровий контроль у формі екзамену. Підсумковий бал з навчальної дисципліни складається з підсумкового семестрового балу та балу за екзамен. Упродовж семестру студент отримує бали за різні види робіт, які сумують ся в підсумкові семестрові бали. Підсумковий семестровий бал складається з суми балів, отриманих студентом денної форми навчання за свою навчальну діяльність протягом семестру і дорівнює сумі підсумкового балу за семінарські (практичні) заняття (максимально 20 балів), балу за 2 модульні контрольні роботи (20 балів) і балу за індивідуальну роботу (10 балів) та в сукупності може складати максимальнo 50 балів.

Вид контролю	Поточний контроль	Контр. робота №1	Контр. робота №2	Конспект і захист монографії тощо	Сума балів за модулями	Екзамен	Підсумкова оцінка у 100-бальній шкалі
Максимальна кількість балів, яку може набрати студент	20	10	10	10	50	50	100 (50+50)

При обчисленні підсумкового семестрового балу враховується:

– поточні оцінки успішності (5 – “відмінно”, 4 – “добре”, 3 – “задовільно”, 2 – “незадовільно”) виставляються під час проведення семінарських занять.

– підсумкова оцінка за семінарські заняття виставляється студенту в кінці семестру за результатами роботи на семінарських заняттях і є середнім арифметичним (заокругленим до сотих) всіх отриманих оцінок за семінарські заняття. Отримані “незадовільні” оцінки враховуються при додаванні оцінок і входять у загальну кількість отриманих оцінок.

Приклад обрахунку підсумкової оцінки за семінарські (практичні) заняття:

З навчальної дисципліни студент протягом семестру отримав 4, 4, 3. Підсумкова оцінка за семінарські заняття за семестр складає: $(4+4+3) : 3 = 3,66667 = 3,67$.

Підсумковий бал за семінарські заняття (максимально 20 балів) – підсумкова оцінка за семінарські заняття, помножена на коефіцієнт 4, заокруглена до цілого (наприклад, якщо підсумкова оцінка за семінарські заняття 3,67, то підсумковий бал за семінарські заняття буде становити $3,67 \times 4 = 14,68 \sim 15$ балів).

Бал за модульну контрольну роботу (максимально 20 балів). З навчальної дисципліни передбачено написання двох контрольних робіт, тому остаточні бали за модульну контрольну роботу визначаються як середнє арифметичне, заокруглене до цілого (наприклад, за першу контрольну студент отримав 15 балів, а за другу – 12, то остаточний бал за контрольну роботу буде становити $(15+12) : 2 = 13,5 \sim 14$ балів).

Бал за індивідуальну роботу (максимально 10 балів) – бали за виконані індивідуальні (індивідуально-дослідні) завдання, студенту, який має наукові публікації, виступи на наукових конференціях, бере активну участь в роботі студентського наукового гуртка, був учасником олімпіад, конкурсів з відповідної (чи суміжної) дисципліни за поданням наукових керівників чи керівників наукових гуртків та рішенням кафедри в підсумковий семестровий бал може додаватись максимальнo 10 балів за участь в науковій роботі (за умови, що підсумковий семестровий бал не перевищує 50 балів).

Результати екзамену (бал за екзамен) оцінюється максимальнo 50 балів.

Обчислення балів для студентів заочної форми з навчальної дисципліни передбачено семестровий контроль у формі екзамену.

Підсумковий бал з навчальної дисципліни складається з підсумкового семестрового балу (максимально 50 балів) та балу за екзамен(максимально 50 балів).

Підсумковий семестровий бал дорівнює сумі підсумкового балу за семінарські заняття (10 балів), балу за 2 контрольні роботи (20 балів) і балу за індивідуальну роботу (20 балів) та в сукупності може складати максимально 50 балів.

Підсумковий бал за семінарські заняття визначається так само, як для студентів денної форми навчання з урахуванням коефіцієнту 2 (наприклад, студент отримав за семінарські заняття оцінки 2, 3, 3, то підсумковий бал за семінарські становить; $(2 \text{ (незадовільна оцінка теж враховується)} + 3+3) : 3 \text{ (кількість оцінок)} = 2,66 \times 2 = 5,32 \sim 5 \text{ балів}$).

Міністерство освіти і науки України
Державний вищий навчальний заклад
"Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника"

"Затверджую"

Ректор _____ Цепенда І.Є.

" ____ " _____ 2016 р.

НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН

Освітня програма	бакалавра	Термін навчання	1 рік 10 місяців
Галузь	07 "Управління та адміністрування" <small>(цифр та інформаційна)</small>	Кваліфікація:	
Спеціальність	071 "Облік і оподаткування" <small>(лог та інформаційна)</small>	академічна	бакалавр обліку і оподаткування
Спеціалізація	 <small>(назва спеціалізації)</small>	На базі:	ОП молодший спеціаліст
Форма навчання	денна		

I. ГРАФІК НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

Курс	Осінньо-зимовий семестр																					Весняно-літній семестр																																												
	Вересень					Жовтень					Листопад					Грудень					Січень					Лютий					Березень					Квітень					Травень					Червень					Липень					Серпень										
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52														
I	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	КС	К	К	С	С	С	КС	КС	КС	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т			
II	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	КС	К	К	С	С	С	ВП	ВП	ВП	ВП	ВП	КС	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	КС	КС	С	С	С	А	А																				

Позначення: T - Теоретичне навчання; С - Екзаменаційна сесія; КС - Контроль за сам.роб.; ВП - Виробнича практика; А - Атестація; К - Камігули

II. ЗВЕДЕНІ ДАНІ ПРО БЮДЖЕТ ЧАСУ ТИЖНЯ

Курс	Теоретичне навчання	Розв'язні форми сесій	Контроль за сам.роб.	Виробнич. практика	Відвідування практичних занять	Атестація	Камігули	Усього
I	31	6	4	0	0	0	11	52
II	23	6	4	6	0	2	2	43
Разом	54	12	8	6	0	2	13	95

III. ПРАКТИКА

Назва практики	Семестр	Тижні
Виробнича за фахом	8	6

IV. АТЕСТАЦІЯ

Назва навчальної дисципліни	Форма державної атестації (екзамен, дипломний проєкт (робота))	Семестр
Комплексний екзамен за фахом	екзамен	8
Випускна робота	захист ВР	8

V. ПЛАН НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

Шифр за ОПП	НАЗВА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ, ПРАКТИКИ	Розподіл за семестрами				Кількість кредитів ЄКТС	Кількість годин								Розподіл годин на тиждень за курсами і семестрами			
		Екзамени	Запідки	Практика	Курсова робота		загальний обсяг	аудиторних					Самостійна робота	I курс		II курс		
								всього	з них:					1	2	3	4	
									лекції	практичні	семінарські	лабораторні						індивідуальні
15	16	15	8															
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	20	21	22	23
1. Нормативна частина																		
Цикл професійної та практичної підготовки																		
ПП. 1	Фінансовий облік	2	1			15,0	450	164	84	80				286	6,0	5,0		
ПП. 2	Управлінський облік	2	1			6,0	180	68	36	32				112	2,0	2,5		
ПП. 3	Облік і звітність в оподаткуванні	4				6,0	180	62	32	30				118				7,5
ПП. 4	Аналіз господарської діяльності	3	2			6,0	180	68	32	36				112		2,5	2,0	
ПП. 5	Облікова політика підприємства	2				6,0	180	60	30	30				120		4,0		
ПП. 6	Автоматизація обліку в системі 1С Бухгалтерії	3				3,0	90	60	12	48				30			4,0	
ПП. 7	Система контролю	1				3,0	90	30	16	14				60	2,0			
ПП. 8	Фінансовий аудит	3				6,0	180	60	30	30				120			4,0	
ПП. 9	Маркетинг	1				3,0	90	30	16	14				60	2,0			
ПП. 10	Бухгалтерський облік (загальна теорія)	1				3,0	90	30	16	14				60	2,0			
ПП. 11	Основи аудиту	2				3,0	90	30	16	14				60		2,0		
ПП. 12	Оподаткування суб'єкта господарювання	3				3,0	90	30	16	14				60			2,0	
ПП. 13	Податкова політика	1				3,0	90	30	16	14				60	2,0			
ПП. 14	Фінансова звітність підприємств	4				3,0	90	38	20	18				52				4,5

ВС. 8	Спеціалізація 8		3			3,0	90	30	12	18				60			2,0	
	Облік в зарубіжних країнах																	
	Оподаткування в зарубіжних країнах																	
ВС. 9	Спеціалізація 9		2			3,0	90	30	16	14				60			2,0	
	Міжнародні стандарти фінансової звітності																	
	Податкове адміністрування																	
ВС. 10	Спеціалізація 10	4				3,0	90	30	16	14				60				4,0
	Аудит в зарубіжних країнах																	
	Міжнародні стандарти аудиту																	
Усього за циклом дисциплін вільного вибору		2	8			30	900	300	132	168				600	4,0	4,0	8,0	8,0
3. Практична підготовка																		
ПрП.1	Курсова робота з фінансового або управлінського обліку				2	3,0	90							90				
ПрП.2	Підготовка бакалаврської роботи					6,0	180							180				
ПрП.3	Атестація					3,0	90							90				
ПрП.4	Виробнича практика за фахом			4		9,0	270							270				
Усього за практичною підготовкою				1	1	21	630							630				
Всього за навчальним планом		16	11	1	1	120	3600	1060	504	556				2540	20,0	20,0	20,0	20,0
Кількість годин на тиждень														20,0	20,0	20,0	20,0	

Кількість екзаменів	4	4	4	4
Кількість заліків	4	3	4	
Кількість курсових робіт		1		
Кількість практик				1

Навчальний план затверджено вченою радою _____ (протокол №__ від "___" _____ 2016 року)

Погоджено: навчально-методичний відділ

"___" _____ 2016 р.

Декан

_____ Благун І.С.

(підпис, прізвище та ініціали)

Завідувач випускової кафедри

_____ Баланюк І.Ф.

(підпис, прізвище та ініціали)

(підпис, прізвище та ініціали)

7.1. АНОТАЦІЇ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН ДЛЯ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 071 “ОБЛІК І ОПОДАТКУВАННЯ” (БАКАЛАВР)

Назва дисципліни: **Політекономія**

Статус: нормативна

Рік: I, семестр I

Мета: Формування системи знань про економічні відносини як суспільну форму виробництва, проблеми ефективного використання обмежених виробничих ресурсів і шляхи забезпечення суспільних потреб у різних суспільно-економічних формаціях.

Тривалість. Всього – 180 год., лекції – 30 год., семінарські – 30 год., самостійна робота – 120 год.

Форма контролю – екзамен.

Назва дисципліни: **Вступ до спеціальності**

Статус: нормативна

Рік: I, семестр I

Мета: засвоєння студентами знань з теорії і практики основ бухгалтерського обліку, організації фінансового та управлінського на підприємствах різних форм власності, проведення державного та приватного контролю фінансового-виробничої діяльності суб'єктів господарювання та виконання аналітичної роботи для їх поточного і стратегічного розвитку.

Тривалість. Всього – 180 годин: лекції – 30 годин; практичні – 30 годин; самостійна робота – 120 годин.

Форма контролю – екзамен

Назва дисципліни: **Вища математика**

Статус: нормативна

Рік: I, семестр I та II

Мета: формування фундаментальних теоретичних знань та практичних

навиків з основ теорії множин, аналітичної геометрії, основ теорії функцій, диференціального числення функцій однієї змінної та інтегрального числення функцій однієї змінної.

Тривалість. I семестр: всього – 90 годин: лекції – 16 годин; практичні – 14 годин; самостійна робота – 60 годин. II семестр: всього – 90 годин: лекції – 16 годин; практичні – 14 годин; самостійна робота – 60 годин.

Форма контролю: I семестр – залік; II семестр – екзамен.

Назва дисципліни: **Іноземна мова**

Статус: нормативна

Рік: I, семестр I

Мета: опанування таким рівнем знань, навичок і вмінь, який забезпечить необхідну комунікативну спроможність в сферах: ситуативного та професійного спілкування в усній і письмовій формах: 1) читання й реферування оригінальної загальнонаукової або загальнотехнічної інформації; 2) елементарного спілкування по загальним питанням спеціальності та в межах загальнонавчаних норм: під час закордонної подорожі; 3) написання особистих та простих ділових листів.

Фонетичний мінімум має забезпечувати правильне артикулювання звуків та відповідне інтонаційне оформлення речень.

Тривалість. Всього – 90 годин: практичні – 30 годин; самостійна робота – 60 годин.

Форма контролю – екзамен

Назва дисципліни: **Історія України**

Статус: нормативна

Рік: I, семестр I

Мета: надання майбутнім фахівцям системи історичних знань, умінь та навичок, здатність до творчого мислення, судження, усвідомлення загальнолюдських цінностей у світлі історичних подій.

Тривалість. Всього – 90 годин: лекції – 16 годин; практичні – 14 годин; самостійна робота – 60 годин.

Форма контролю – залік.

Назва дисципліни: Історія української культури

Статус: нормативна

Рік: I, семестр I

Мета: спрямовано на реалізацію сучасної концепції освіти студентів вищого навчального закладу, основою якої є ґрунтовна історико-філософська підготовка у поєднанні з орієнтацією на світоглядно-філософські проблеми сьогодення.

Тривалість. Всього – 90 год., лекції – 16 год., практичні – 14 год., самостійна робота – 60 год.

Форма контролю – залік

Назва дисципліни: Історія економіки та економічної думки

Статус: нормативна

Рік: I, семестр I

Мета: формування системи про історичний розвиток господарств та економічної думки країн Європейської цивілізації для розуміння генезу та закономірностей функціонування економічних систем.

Тривалість: всього – 90 годин: лекції – 16 годин; семінари – 14 годин; самостійна робота – 60 години.

Форма контролю – залік

Назва дисципліни: Облік в системі управління

Рік: I, семестр II

Статус: нормативна

Мета: формування системи знань з підготовки облікової інформації про діяльність суб'єктів господарювання як основи для прийняття обґрунтованих

управлінських рішень.

Тривалість. Всього – 180 годин: лекції – 60 годин; практичні – 60 годин; самостійна робота – 120 годин.

Форма контролю – екзамен.

Назва дисципліни: **Основи наукових досліджень в обліку**

Рік: I, семестр II

Статус: нормативна

Мета: є одержання студентами знань з методології наукових досліджень, яка включає питання методики, технології та організації науково-дослідної діяльності, що є теоретичним і практичним підґрунтям проведення наукових досліджень.

Тривалість. Всього – 180 годин: лекції – 60 годин; практичні – 60 годин; самостійна робота – 120 годин.

Форма контролю – залік.

Назва дисципліни: **Мікроекономіка**

Статус: нормативна

Рік: I, семестр II

Мета: вивчити поведінку і механізм прийняття рішень окремими економічними суб'єктами (індивідами, домашніми господарствами, підприємствами, організаціями, тобто мікросистемами), які прагнуть досягти мети за наявних обмежених ресурсів і для яких до того ж можна знайти альтернативне використання. У центрі уваги мікроекономіки перебуває поведінка споживача і виробника та її оптимізація, ринковий попит і пропозиція, відносні ціни товарів, розподіл ресурсів за альтернативного їх використання, часткова і загальна рівновага тощо.

Тривалість: всього – 90 год., лекції – 16 год., практичні – 14 год., самостійна робота – 60 год.

Форма контролю – екзамен

Назва дисципліни: **Інформатика**

Статус: нормативна

Рік: I, семестр I

Мета: формування знань з теоретичних засад і принципів побудови сучасних і перспективних електронно-обчислювальних машин, основ і прикладних систем обробки економічної інформації; формування вмінь орієнтуватись у складній комп'ютерній мережі; набуття практичних навичок із програмування таких процедур.

Тривалість: всього – 90 год., лекції – 16 год., практичні – 14 год., самостійна робота – 60 год.

Форма контролю – екзамен

Назва дисципліни: **Теорія ймовірностей і математична статистика**

Статус: нормативна

Рік: I, семестр II

Мета: формування системи теоретичних знань і практичних навичок з основ імовірісно-статистичного апарату, основних методів кількісного вимірювання випадковості дії факторів, що впливають на будь-які процеси, засад математичної статистики, яка використовується під час планування, організації та управління виробництвом, оцінювання якості продукції, системного аналізу економічних структур та технологічних процесів.

Тривалість: всього – 90 год., лекції – 16 год., практичні – 14 год., самостійна робота – 60 год.

Форма контролю – екзамен

Назва дисципліни: **Філософія**

Статус: нормативна

Рік: I, семестр II

Мета: формування філософської культури мислення та пізнання

навколишнього світу та людини, розвитку навичок застосування філософської методології, забезпечення логіко-методологічний рівень досліджень при підготовці спеціалістів, ознайомлення студентів з правилами і законами логічного мислення, враховуючи особливість підготовки спеціалістів на основі спеціальних прикладів опанування студентами логіки професійного дослідника, забезпечити глибоке засвоєння специфіки філософського осягнення дійсності, високу світоглядно-методологічну культуру студентів, формування системи знань з етики та естетики, залучення до фундаментальних етичних та естетичних цінностей, перетворення їх у стійкі переконання та мотиви поведінки, забезпечити науково методологічний рівень з релігієзнавства при підготовці спеціалістів згідно вимогам міністерства освіти України і державним нормативним актам, опанування студентами методів професійного дослідження, формування розуміння сутності релігійних течій та проблем сучасного релігійного життя.

Тривалість: всього – 90 год., лекції – 16 год., практичні – 14 год., самостійна робота – 60 год.

Форма контролю – залік.

Назва дисципліни: **Українська мова за професійним спрямуванням**

Статус: нормативна

Рік: I, семестр II

Мета: підвищення загального мовного рівня студентів, знайомство з особливостям: офіційно-ділового стилю мовлення як в усній, так і в писемній формах, його практичне застосування у широкій сфері діяльності різних фахівців. Заява-зобов'язання, доручення, відомість, довідка, наказ, договір, протокол, витяг з протоколу, характеристика, постанова, акт, розпорядження, таблиця, лист, оголошення, список, накладна, запрошення, розписка.

Тривалість. Всього – 90 годин: лекції – 16 годин; практичні – 14 годин; самостійна робота – 60 годин.

Форма контролю – залік.

Назва дисципліни: **Політологія**

Статус: вибіркова

Рік: I, семестр II

Мета: надання знань про закономірності розвитку і функціонування політичного життя суспільства, механізми політичної влади, управління політичними процесами. *Тривалість.* Всього – 90 год., лекції – 16 год., семінарські – 14 год., самостійна робота – 60 год.

Форма контролю – залік

7.2. АНОТАЦІЇ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН ДЛЯ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 071 “ОБЛІК І ОПОДАТКУВАННЯ” (БАКАЛАВР) (скорочений термін навчання)

Назва дисципліни: **Система контролю**

Статус: нормативна

Рік: I, семестр I

Мета: орієнтована на глибоке та ґрунтовне засвоєння теоретичних основ системи контролю, отримання навиків кваліфіковано застосовувати в майбутній практичній роботі сучасні форми і методи контролю для попередження і ліквідації недоліків та порушень, виявлення резервів в діяльності підприємства.

Тривалість. Всього – 90 годин: лекції – 16 годин; практичні – 11 годин; самостійна робота – 60 годин.

Форма контролю: екзамен.

Назва дисципліни: **Податкова політика**

Статус: нормативна

Рік: I, семестр I

Мета: дати студентам необхідні теоретичні знання з питань податкової діяльності, ознайомити їх із особливостями формування податкової політики.

Тривалість. Всього – 90 годин: лекції – 16 годин; практичні – 11 годин;

самостійна робота – 60 годин.

Форма контролю: екзамен.

Назва дисципліни: **Бухгалтерський облік (загальна теорія)**

Статус: нормативна

Рік: I, семестр I

Мета: формування у студентів сучасної системи знань про концептуальні засади бухгалтерського обліку, основи методології обліку господарської діяльності, основи техніки бухгалтерського обліку, підходи до організації обліку на підприємстві та засади керівництва бухгалтерським обліком в Україні.

Тривалість. Всього – 90 годин: лекції – 16 годин; практичні – 11 годин; самостійна робота – 60 годин.

Форма контролю: екзамен.

Назва дисципліни: **Маркетинг**

Статус: нормативна

Рік: I, семестр I

Мета: передбачає набуття студентами системних знань з теоретичних засад та організаційно-методичних основ формування та функціонування системи маркетингу на підприємстві. Предметом вивчення дисципліни є закономірності розвитку маркетингу, системи маркетингу підприємства, процеси оперативного і стратегічного управління маркетингу.

Тривалість. I семестр: всього – 90 годин: лекції – 16 годин; практичні – 11 годин; самостійна робота – 60 годин.

Форма контролю: екзамен.

Назва дисципліни: **Фінансовий облік**

Статус: нормативна

Рік: I, семестр I і II

Мета: опанування теорії і практики ведення фінансового обліку на підприємствах різних форм власності.

Тривалість. I семестр: всього – 270 годин: лекції – 46 годин; практичні – 44 годин; самостійна робота – 180 годин. II семестр: всього – 180 годин: лекції – 38 годин; практичні – 36 годин; самостійна робота – 106 годин.

Форма контролю: I семестр – залік; II семестр – екзамен.

Назва дисципліни: **Управлінський облік**

Статус: нормативна

Рік: I, семестр I і II

Мета: формування системи знань з організації та методики управлінського обліку, його вдосконалення з урахуванням передового зарубіжного досвіду.

Тривалість. I семестр: всього – 90 годин: лекції – 16 годин; практичні – 14 годин; самостійна робота – 60 годин. II семестр: всього – 90 годин: лекції – 20 годин; практичні – 18 годин; самостійна робота – 52 годин.

Форма контролю: I семестр – залік; II семестр – екзамен.

Назва дисципліни: **Тренінг з бухгалтерського обліку**

Статус: вибіркова

Рік: I, семестр I

Мета: формування системи знань з обліку і виконанні комплексного завдання, що моделює облікову діяльність реального підприємства.

Тривалість. Всього – 90 годин: лекції – 8 годин; практичні – 22 години; самостійна робота – 60 годин.

Форма контролю: залік.

Назва дисципліни: **Документування в обліку**

Статус: вибіркова

Рік: I, семестр I

Мета: полягає у вивченні та оволодінні студентами теоретичних і практичних основ зі складання і заповнення первинних документів відповідно до різних об'єктів обліку, розуміння існуючих вимог щодо їх оформлення, перенесення первинних даних у зведені та в облікові реєстри, а також вміння організації документообігу та формування звітності на підприємстві.

Тривалість. Всього – 90 годин: лекції – 16 годин; практичні – 14 години; самостійна робота – 60 годин.

Форма контролю: залік.

Назва дисципліни: **Аналіз господарської діяльності**

Статус: нормативна

Рік: I, семестр II

Мета: надання знань з теорії та практики аналізу господарської діяльності промислового підприємства.

Тривалість. Всього – 90 годин: лекції – 20 годин; практичні – 18 годин; самостійна робота – 52 годин.

Форма контролю – залік.

Назва дисципліни: **Основи аудиту**

Статус: нормативна

Рік: I, семестр II

Мета: оволодіння базовими теоретичними знаннями та набуття практичних навичок проведення аудиту, виконання інших видів аудиторських послуг.

Тривалість. Всього – 90 годин: лекції – 15 годин; практичні – 14 годин; самостійна робота – 50 годин.

Форма контролю – екзамен.

Назва дисципліни: **Облікова політика підприємства**

Статус: нормативна

Рік: I, семестр II

Мета: вивчення методологічних принципів та правових засад формування облікової політики підприємства.

Тривалість. Всього – 180 годин: лекції – 30 годин; практичні – 30 годин; самостійна робота – 120 годин.

Форма контролю – екзамен.

Назва дисципліни: **Облік і оподаткування за видами економічної діяльності**

Статус: вибіркова

Рік: I, семестр II

Мета: формування знань і навичок щодо особливостей ведення обліку та формування податкової звітності у торгівлі, сільському господарстві, автотранспорті та будівництві.

Тривалість. Всього – 90 годин: лекції – 12 годин; практичні – 18 годин; самостійна робота – 50 годин.

Форма контролю – залік.

Назва дисципліни: **Міжнародні стандарти фінансової звітності**

Статус: вибіркова

Рік: I, семестр II

Мета: формування системи теоретичних знань і набуття практичних навичок з ведення обліку та підготовки фінансової звітності у відповідності до МСФЗ, зокрема: поглиблене вивчення теорії та практики застосування МСФЗ; вивчення методологічних принципів складання та подання фінансової звітності загального призначення підприємствами та організаціями за вимогами МСФЗ; розкриття у фінансовій звітності наявності та руху засобів і процесів.

Тривалість. Всього – 90 годин: лекції – 16 годин; практичні – 14 годин; самостійна робота – 60 годин.

Форма контролю – залік.

8. ФАХОВЕ СПРЯМУВАННЯ ТА КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ ДО ФАХІВЦІВ

Ключові професійні компетентності ОР “бакалавр” спеціальності 071 “Облік і оподаткування”.

Знання, яких набувають студенти ОР “бакалавр” спеціальності 071 “Облік і оподаткування” в процесі навчання:

- основні термінологічні поняття;
- основні законодавчі акти та нормативні документи з питань бухгалтерського обліку;
- роль та значення бухгалтерського обліку як інформаційної системи, в якій відбувається збір, фіксація, обробка та узагальнення інформації про господарські операції підприємства;
- класифікацію документів бухгалтерського призначення та основні вимоги щодо їх складання та вимоги законодавчих актів щодо порядку та термінів зберігання бухгалтерських документів;
- методи управлінського обліку для внутрішнього ціноутворення, складання калькуляцій та обґрунтування управлінських рішень;
- особливості й основні підходи до обліку та контролю витрат, доходів, внутрішнього ціноутворення та фінансових результатів за центрами відповідальності;
- методи обліку витрат на виробництво і реалізацію продукції та способи калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг);
- порядок відображення господарських операцій у фінансовому обліку;
- теоретико-організаційні засади аудиту як форми контролю та правові основи проведення незалежного аудиту;
- методику організації та здійснення аудиторської перевірки фінансової звітності підприємства;
- основні засади побудови обліку в системі оподаткування суб’єктів підприємницької діяльності та його законодавчо-нормативного регулювання;

- теоретичні й правові основи податкового обліку та методику ведення податкового обліку за окремими видами податків та зборів;

- здатність формувати, аналізувати та інтерпретувати податкову звітність підприємств різних форм власності та використовувати отримані відомості для прийняття управлінських рішень;

- методику складання податкової звітності за окремими видами податків та зборів і зв'язок між порядком ведення фінансового обліку та нормами податкового законодавства

Випускники ОР “бакалавр” спеціальності 071 “Облік і оподаткування” *вміють:*

- працювати із законодавчими актами, діючими інструктивними матеріалами щодо організації документообігу та зберігання документів на підприємстві;

- демонструвати навички складання первинних документів, облікових реєстрів, звітних форм та здійснювати групування об'єктів обліку за різними ознаками;

- складати план рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу і зобов'язань та розробляти інформаційні моделі управлінського обліку в системі рахунків;

- демонструвати навички складання калькуляцій, таблиць зведення витрат за центрами відповідальності та видами продукції;

- розробляти та здійснювати контроль за виконанням операційних та фінансових бюджетів підприємства;

- працювати із законодавчими актами, діючими інструктивними матеріалами та нормативами щодо організації та регулювання аудиторської діяльності;

- застосовувати основні методики проведення аудиту та надання аудиторських послуг;

- працювати з нормативними документами щодо організації внутрішньогосподарського контролю на підприємстві;

- застосовувати необхідні аудиторські процедури для виявлення порушень ведення бухгалтерського обліку та формування показників фінансової звітності;
- складати робочі документи внутрішнього аудитора (ревізора);
- працювати із законодавчими актами, діючими інструктивними матеріалами та нормативами щодо оподаткування підприємницької діяльності;
- визначати належні до сплати суми податків, зборів і платежів;
- оцінювати вплив усіх основних видів податків на фінансово-господарську діяльність підприємства;
- демонструвати навички складання форм податкової звітності;
- відображати на рахунках бухгалтерського обліку господарські операції щодо нараховування та сплати податкових зобов'язань підприємства перед бюджетом

Профіль програми бакалавра зі спеціальності 071 “Облік і оподаткування”

1 – Загальна інформація	
<i>Повна назва закладу вищої освіти та структурного підрозділу</i>	Державний вищий навчальний заклад “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”
<i>Повна назва кваліфікації мовою оригіналу</i>	Бакалавр з обліку і оподаткування Bachelor (Bachelor of Science in Management and Administration або Bachelor of Management and Administration) of Accounting and Taxation
<i>Офіційна назва освітньої програми</i>	Облік і оподаткування Accounting and Taxation
<i>Тип диплому та обсяг освітньої програми</i>	Диплом бакалавра, одиничний, 240 кредитів ЄКТС, термін навчання 4 роки / 120 кредитів ЄКТС, термін навчання 1 рік 10 місяців
<i>Передумови</i>	Повна загальна середня освіта / ОР “молодший спеціаліст”
<i>Мова(и) викладання</i>	Українська мова
<i>Основні поняття та їх визначення</i>	У програмі використано основні поняття та їх визначення відповідно до Закону України “Про вищу освіту”
2 – Мета освітньої програми	
	Надати теоретичні знання та практичні уміння і навички, достатні для успішного виконання професійних обов'язків за спеціальністю “Облік і оподаткування”
3 - Характеристика освітньої програми	
<i>Предметна область (галузь знань, спеціальність)</i>	Управління і адміністрування: облік і оподаткування
<i>Орієнтація освітньої</i>	Освітньо-професійна програма базується на загальновідомих

<i>програми</i>	положеннях та результатах сучасних наукових досліджень з бухгалтерського обліку, аналізу, аудиту та оподаткування і орієнтує на актуальні спеціалізації, в рамках яких можлива подальша професійна кар'єра: облік і аудит; облік, аналіз та оподаткування
<i>Основний фокус освітньої програми та спеціалізації</i>	Спеціальна освіта та професійна підготовка в області обліку і оподаткування. <i>Ключові слова:</i> облік, контроль, аудит, аналіз, оподаткування.
<i>Особливості та відмінності</i>	Міждисциплінарна та багатопрофільна підготовка фахівців з організації та ведення обліку, здійснення аудиту, проведення економічного аналізу, податкового обліку та консультування
4 – Придатність випускників освітньої програми до працевлаштування та подальшого навчання	
<i>Придатність до працевлаштування</i>	Робочі місця в державному та приватному секторах у різних сферах діяльності, зокрема: бухгалтер-експерт, бухгалтер-ревізор, аналітик, консультант з податків і зборів, економічний радник, аудитор
<i>Подальше навчання</i>	Магістерські програми
5 – Викладання та оцінювання	
<i>Викладання та навчання</i>	Лекції, семінарські, практичні та лабораторні заняття, тренінги, індивідуально-консультаційна робота, самостійна робота студентів з навчальним матеріалом, контрольні заходи, практика, підготовка бакалаврської роботи.
<i>Оцінювання</i>	Письмові та усні екзамени, лабораторні звіти, курсові роботи, усні презентації, поточний контроль, захист бакалаврської роботи.
6 – Програмні компетентності	
<i>Інтегральна компетентність (ІНТ)</i>	Здатність розв'язувати типові задачі та вирішувати практичні проблеми під час професійної діяльності у галузі обліку і оподаткування та під час навчально-пізнавального процесу, що передбачає застосування спеціалізованих теоретичних та емпіричних методів
<i>Загальні компетентності (ЗК)</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1) базові знання фундаментальних наук, в обсязі, необхідному для освоєння загально-професійних дисциплін; 2) базові знання в галузі управління та адміністрування, необхідні для освоєння професійно-орієнтованих дисциплін; 3) базові уявлення про основи етики бізнесу, конфліктології, соціології, що сприяють розвитку загальної культури й соціалізації особистості, схильності до етичних цінностей, розуміння причинно-наслідкових зв'язків розвитку суспільства й уміння їх використовувати в професійній і соціальній діяльності; 4) здатність до аналізу та синтезу; 5) здатність до застосування знань на практиці; 6) здатність здійснювати пошук та аналізувати інформацію з різних джерел; 7) уміння розв'язувати поставлені задачі та приймати відповідні рішення 8) здатність до письмової та усної комунікації українською мовою; 9) знання іншої мови (мов); 10) уміння працювати як індивідуально, так і в команді;

	<p>11) навички використання інформаційних та комунікативних технологій;</p> <p>12) підприємницький дух, ініціативність;</p> <p>13) креативність, здатність до системного мислення;</p>
<p><i>Фахові компетентності (ФК)</i></p>	<p>1) вміння аналізувати і структурувати проблемні області в діяльності підприємства та знаходити конструктивні рішення на основі спеціальних знань;</p> <p>2) базові знання наукових понять, теорій і методів, необхідних для розуміння принципів ведення бухгалтерського обліку (синтетичного та аналітичного) та складання фінансової звітності;</p> <p>3) уміння на основі знань діючого трудового і господарського законодавства забезпечувати сталу фінансову діяльність підприємства;</p> <p>4) знання з обчислювальної техніки та програмування, володіння навичками роботи з комп'ютером для вирішення задач спеціальності, уміння проектувати інформаційну модель розв'язання задач в сфері обліку і оподаткування;</p> <p>5) уміння застосовувати та інтегрувати знання і розуміння дисциплін інших спеціальностей галузі знань “Управління та адміністрування”;</p> <p>6) розуміння організаційних та технологічних особливостей діяльності різних галузей економіки та їх впливу на формування обліково-аналітичної системи підприємства;</p> <p>7) уміння працювати із іноземними партнерами на міжнародних фінансових ринках, дотримуватися професійної етики;</p> <p>8) здатність розуміти і враховувати соціальні, етичні, історичні аспекти, що впливають на формування рішень;</p> <p>9) здатність застосовувати професійно-профільовані знання й практичні навички для розв'язання типових задач спеціальності;</p> <p>10) уміння аргументувати вибір методів розв'язування спеціалізованих задач, критично оцінювати отримані результати та обґрунтовувати прийняті рішення;</p> <p>11) здатність на основі спеціальних знань мінімізувати економічні ризики: податкові, несплати заборгованості, кредитні, відсоткові, валютні, втраченої фінансової вигоди;</p> <p>12) розуміння існуючих технологій і здатність передбачати економічні, соціальні і морально-етичні наслідки застосування на практиці нових розробок і методик у сфері обліку і оподаткування;</p> <p>13) вміння застосовувати на практиці конкретні методи облікового забезпечення управління підприємством, спрямованого на обмеження кризових процесів і недопущення його збитковості, застосування ринкових прийомів підтримання рентабельної роботи підприємства;</p> <p>14) здатність підпорядковувати облікову політику підприємства стратегії його діяльності, визначати оптимальну для підприємства систему ведення обліку;</p> <p>15) розуміння механізму здійснення податкових правовідносин, розрахунків в податковому процесі, знання податкового законодавства, принципів податкової</p>

	<p>відповідальності; 16) знання методичних прийомів бухгалтерського контролю та експертизи, перевірки документації та рівня організації обліково-аналітичного процесу</p>
7 – Програмні результати навчання	
<i>Знання (ЗН)</i>	<p>1) здатність продемонструвати знання і розуміння наукових понять, теорій і методів, що лежать в основі обліку та оподаткування;</p> <p>2) здатність продемонструвати знання професійно-орієнтованих дисциплін спеціальності в області фінансового та управлінського обліку, аудиту, звітності підприємств, обліку за видами економічної діяльності, обліку у фінансових установах та державному секторі, аналізу та оподаткування господарської діяльності, інформаційних систем і технологій в обліку, аудиті та оподаткуванні;</p> <p>3) здатність продемонструвати поглиблені знання в спеціалізованій області обліку і аудиту або обліку, аналізу та оподаткування;</p> <p>4) здатність продемонструвати знання і навички щодо збору даних та моделювання господарських процесів підприємства, в т.ч. з використанням багатофункціонального програмного забезпечення та автоматизованих інформаційних систем бухгалтерського обліку;</p> <p>5) здатність продемонструвати знання та розуміння методики розробки облікової політики підприємства, аналізу його діяльності, здійснення аудиторських перевірок, фінансового контролю, податкового планування;</p> <p>6) здатність продемонструвати знання сучасних тенденцій розвитку бухгалтерського обліку, аналізу, аудиту та оподаткування;</p> <p>7) здатність продемонструвати розуміння впливу якості облікового забезпечення управлінських рішень на економіку, суспільство і політичну систему країни;</p> <p>8) здатність продемонструвати знання основ права, політології та соціології</p>
<i>Уміння (УМ)</i>	<p>1) застосовувати знання і розуміння для ідентифікації, формулювання і вирішення економічних задач спеціальності, використовуючи відомі методи;</p> <p>2) системно мислити та застосовувати творчі здібності до формування принципово нових ідей;</p> <p>3) здійснювати пошук інформації в різних джерелах для розв'язання задач спеціальності;</p> <p>4) ефективно працювати як індивідуально, так і у складі команди;</p> <p>5) поєднувати теорію і практику, а також приймати рішення та виробляти стратегію діяльності для вирішення завдань спеціальності (спеціалізації) з урахуванням загальнолюдських цінностей, суспільних, державних, економічних та виробничих інтересів;</p> <p>6) виконувати відповідні експериментальні дослідження та застосовувати дослідницькі навички за професійною тематикою.</p>

<i>Комунікація (КОМ)</i>	1) уміння спілкуватись, включаючи усну та письмову комунікацію українською мовою та однією з іноземних мов (англійською, німецькою, італійською, французькою, іспанською); 2) здатність використання різноманітних методів, зокрема інформаційних технологій, для ефективного спілкування на професійному та соціальному рівнях.
Автономія і відповідальність (АіВ)	1) здатність адаптуватись до нових ситуацій та приймати рішення; 2) здатність відповідально ставитись до виконуваної роботи та досягати поставленої мети з дотриманням вимог професійної етики; 3) здатність демонструвати розуміння основних засад охорони праці й безпеки життєдіяльності та їх застосування.
8 – Академічна мобільність	
<i>Національна кредитна мобільність</i>	На основі двосторонніх договорів між Державний вищий навчальний заклад “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника” та університетами України.
<i>Міжнародна кредитна мобільність</i>	На основі двосторонніх договорів між Державний вищий навчальний заклад “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника” та вищими навчальними закладами країн-партнерів
<i>Навчання іноземних здобувачів вищої освіти</i>	Можливе, після вивчення курсу української мови

Розподіл змісту освітньо-професійної програми за групами компонентів та циклами підготовки спеціальність 071 “Облік і оподаткування” (бакалавр) (скорочений термін навчання)

№ п/п	Цикл підготовки	Обсяг навчального навантаження здобувача вищої освіти (кредитів / %)		
		обов’язкові компоненти освітньо-професійної програми	вибіркові компоненти освітньо-професійної програми	всього за весь термін навчання
1	2	3	4	5
1.	Цикл професійної та практичної підготовки	69 / 57,5		69 / 57,5
2.	Цикл дисциплін вільного вибору студента		30 / 25	30 / 25
3.	Практична підготовка	21 / 17,5		21 / 17,5
Всього за весь термін навчання		90 / 75	30 / 25	120 / 100

Перелік компонент освітньо-професійної програми

Код н/д	Компоненти освітньої програми (навчальні дисципліни, курсові проекти (роботи), практики, кваліфікаційна робота)	Кількість кредитів	Форма підсумк. контролю
1	2	3	4
1.1. Обов'язкові компоненти спеціальності			
1. Цикл професійної та практичної підготовки			
OK1.1.	Фінансовий облік	15	залік, екзамен
OK1.2.	Управлінський облік	6	залік, екзамен
OK1.3.	Облік і звітність в оподаткуванні	6	екзамен
OK1.4.	Аналіз господарської діяльності	6	залік, екзамен
OK1.5.	Облікова політика підприємства	6	екзамен
OK1.6.	Автоматизація обліку в системі 1С Бухгалтерії	3	екзамен
OK1.7.	Система контролю	3	екзамен
OK1.8.	Фінансовий аудит	6	екзамен
OK1.9.	Маркетинг	3	екзамен
OK1.10.	Бухгалтерський облік (загальна теорія)	3	екзамен
OK1.11.	Основи аудиту	3	екзамен
OK1.12.	Оподаткування суб'єкта господарювання	3	екзамен
OK1.13.	Податкова політика	3	екзамен
OK1.14.	Фінансова звітність підприємств	3	екзамен
Всього за цикл:		69	
2. Практична підготовка			
OK2.1.	Курсова робота з фінансового або управлінського обліку	3	залік
OK2.2.	Підготовка бакалаврської роботи	6	
OK2.3.	Атестація	3	
OK2.4.	Виробнича практика за фахом	9	залік
Всього за цикл:		21	
Всього за групою обов'язкових компонентів:		90	
1.2. Вибіркові компоненти освітньо-професійної програми			
1. Цикл дисциплін вільного вибору студента			
BK1.1.	Тренінг з бухгалтерського обліку/Іноземна мова	3	залік
BK1.2.	Нормативне регулювання обліку/Документування в обліку	3	залік
BK1.3.	Облік і оподаткування за видами економічної діяльності/Облік у сфері послуг	3	залік
BK1.4.	Внутрігосподарський контроль/Державний фінансовий контроль	3	екзамен
BK1.5.	Облік в фінансово-кредитних установах/Оподаткування банківських операцій	3	залік
BK1.6.	Облік у бюджетних установах/Облік у державному секторі економіки	3	залік
BK1.7.	Облік на малих підприємствах/Економічна діагностика підприємства	3	залік
BK1.8.	Облік в зарубіжних країнах/Оподаткування в зарубіжних країнах	3	залік
BK1.9.	Міжнародні стандарти фінансової	3	залік

	звітності/Податкове адміністрування		
ВК1.10.	Аудит в зарубіжних країнах/Міжнародні стандарти аудиту	3	екзамен
<i>Всього за цикл:</i>		30	
<i>Всього за групу вибіркових компонентів</i>		30	
<i>Всього за освітньо-професійну програму</i>		120	

Форма атестації здобувачів вищої освіти

Атестація здобувачів вищої освіти – це встановлення відповідності рівня та обсягу знань, умінь та компетентностей здобувача вищої освіти, яка навчається за освітньою програмою, вимогам стандартів вищої освіти.

Атестація випускників спеціальності 071 “Облік і оподаткування” проводиться у формі кваліфікаційного екзамену та захисту бакалаврської кваліфікаційної роботи і завершується видачею документів встановленого зразка про присудження йому ступеня бакалавра з присвоєнням кваліфікації: “Бакалавр з обліку і оподаткування”. Атестація здійснюється відкрито і публічно.

Матриця відповідності програмних компетентностей навчальним компонентам

	ОК1.1.	ОК1.2.	ОК1.3.	ОК1.4.	ОК1.5.	ОК1.6.	ОК1.7.	ОК1.8.	ОК1.9.	ОК1.10.	ОК1.11.	ОК1.12.	ОК1.13.	ОК1.14.	ОК2.1.	ОК2.2.	ОК2.3.	ОК2.4.	ВБ1.1.	ВБ1.2.	ВБ1.3.	ВБ1.4.	ВБ1.5.	ВБ1.6.	ВБ1.7.	ВБ1.8.	ВБ1.9.	ВБ1.10.
ІНТ	•	•	•	•	•	•	•	•		•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
ЗК1					•				•	•			•	•					•	•								
ЗК2							•	•					•	•														
ЗК3					•			•		•			•	•														
ЗК4	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•		•	•		•	•	•	•	•	•	•	•
ЗК5					•			•		•			•	•														
ЗК6	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•		•	•		•	•	•	•	•	•	•	•
ЗК7	•	•	•	•		•		•		•		•		•	•		•	•	•		•	•		•	•	•	•	•
ЗК8	•			•										•	•	•	•	•	•	•								
ЗК9																			•									
ЗК10	•	•	•	•		•		•	•	•		•		•	•	•	•	•	•	•	•			•	•	•	•	
ЗК11						•								•	•	•	•	•										
ЗК12	•	•	•	•					•	•		•			•	•		•	•		•		•	•	•			
ЗК13									•	•					•	•		•	•		•							
ФК1					•				•							•		•										
ФК2	•	•	•		•					•				•					•	•								
ФК3			•								•			•														
ФК4						•																						
ФК5									•	•	•			•														
ФК6															•			•					•	•	•			
ФК7																			•							•	•	•
ФК8					•				•			•				•											•	•
ФК9	•	•	•	•		•		•		•				•				•	•		•		•	•	•			
ФК10					•	•							•															
ФК11			•	•	•							•	•															
ФК12						•	•					•	•															
ФК13		•		•								•		•														
ФК14					•							•	•													•	•	
ФК15			•									•	•															
ФК16							•	•		•	•											•						

9. ГЛОСАРІЙ ТЕРМІНОЛОГІЇ З НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН

ABC-аналіз – специфічний метод контролінгу, який полягає у виявленні та оцінюванні кількісних значень небагатьох величин, частка яких у загальній сукупності вартісних показників найбільша.

SWOT-аналіз (аналіз сильних і слабких сторін підприємства) – специфічний метод контролінгу, метою якого є усунення наявних слабких місць, нейтралізація ризиків, ефективне використання існуючого потенціалу (сильних сторін), використання додаткових шансів.

Автономність підприємства (принцип підготовки фінансової звітності) – підприємство розглядається як юридична особа, що відокремлена від власників. Тому особисте майно і зобов'язання власників не повинні відображатись у фінансовій звітності підприємства.

Авторизація – означає, що уповноважує орган перевірів і підтверджено, що діяльність або угоди відповідає встановленій політикою і процедурами.

Агностицизм – філософська установка, згідно з якою неможливо однозначно довести відповідність поняття дійсності, а отже, побудувати істинну всеохопну систему знання.

Адекватне управління – по теперішній час, якщо керівництво сплановані й організовані (за проектом), таким чином, що забезпечує достатню впевненість у тому, що ризики організації були ефективно і, що цілі організації і цілі будуть досягнуті, ефективно і економічно.

Адекватність контролю – відповідність контролю специфічним конкретним умовам та індивідуальному принципу з урахуванням планів і службових посад окремих керівників та їх особистих якостей, що необхідні для підвищення результативності й ефективності дій.

Адміністративна відповідальність – самостійний вид юридичної відповідальності фізичних та юридичних осіб, встановлений законодавчими актами. Адміністративну відповідальність можна визначити і як реалізацію адміністративно-правових санкцій, застосування уповноваженим органом чи

посадовою особою адміністративних стягнень до громадян і юридичних осіб, що вчинили правопорушення.

Адміністративні витрати – витрати, пов'язані з управлінням і обслуговуванням підприємства (загальногосподарські витрати). Загальногосподарські витрати, які виникли протягом звітного періоду в процесі діяльності підприємства у зв'язку з його управлінням та обслуговуванням.

Ажіо – відхилення ринкового курсу цінних паперів від їх номінальної вартості в бік перевищення. Визначається у процентах до номіналу.

Акт (довідка) контрольного заходу – службовий двосторонній документ, який стверджує факт проведення комплексного планового чи позапланового контрольного заходу, що відображає її результати стосовно наслідків окремих фінансово-господарських операцій чи діяльності об'єкта контролю в цілому і є носієм доказової інформації про виявлені й систематизовані за економічною однорідністю недоліки в господарюванні та порушення Законів України й інших нормативно-правових актів.

Акт перевірки – документ, у якому відображаються результати перевірки; містить докладно викладені порушення податкового і бюджетного законодавства з посиланням на законодавчі акти, статті та пункти, які порушено.

Акт перевірки – документ, який складається посадовою особою (особами), що проводила перевірку, за її результатами.

Акт ревізії – двосторонній документ, у якому відображаються наслідки ревізії фінансово-господарської діяльності підприємств, установ, організацій, а також роботи фінансових органів щодо складання і виконання бюджету, наведено перелік фактів виявлених порушень і додаткових резервів збільшення доходів та скорочення витрат.

Активи – ресурси, контрольовані підприємством в результаті минулих подій, використання яких, як очікується, призведе до отримання економічних вигод у майбутньому.

Активи банку – це ресурси, що контролюються установою, які набуто в

результаті попередніх операцій і які повинні принести дохід чи іншу економічну вигоду в майбутньому. До активів банку належать: готівка, залишки на кореспондентському рахунку в НБУ, казначейські цінні папери, кошти в інших банках, заборгованості за кредитами, цінні папери на продаж, інвестиційні цінні папери, вкладення в асоційовані та дочірні компанії, основні засоби та нематеріальні активи тощо.

Акція – це вид цінного паперу без установленого строку обігу, який підтверджує участь її власника у формуванні статутного капіталу акціонерного товариства, підтверджує право на участь в управлінні акціонерним товариством, дає право на одержання частини прибутку у вигляді дивідендів і право на участь в розподілі майна при ліквідації акціонерного товариства.

Амортизація – систематичний розподіл вартості, яка амортизується, необоротних активів протягом строку їх корисного використання (експлуатації).

Аналіз портфелю цінних паперів – варіант портфельного аналізу, який застосовують з метою оптимізації портфеля цінних паперів інвестора. В основу покладено два критерії: теперішня вартість очікуваних доходів від володіння цінними паперами (проценти, дивіденди) та рівень ризикованості вкладень.

Аналіз точки безбитковості – специфічний метод контролінгу, який зводиться до визначення мінімального обсягу реалізації продукції (у разі незмінних цін та умовно-постійних витрат), за якого підприємство може забезпечити безбиткову операційну діяльність у короткостроковому періоді.

Аналітична функція контролінгу – формування основних підконтрольних показників, що дозволяють оцінити ефективність роботи підприємства.

Аналітичні процедури – це використання й установлення взаємозв'язків, що дозволяють оцінити вірогідність наданого балансу та прикладеної до нього звітності.

Аналітичні рахунки – рахунки, призначені для обліку окремих видів засобів, їх джерел і господарських процесів.

Антидемпінгове мито (Anti-dumping Duties) – додаткове мито на імпорتنі товари, що ввозяться в країну за цінами, нижче цін світового ринку або внутрішніх цін.

Асортимент продукції – це перелік найменувань виробів із вказівкою одиниць вимірювання кожного з них.

Асоційоване підприємство – підприємство, в якому інвестору належить блокувальний (більше 25 відсотків) пакет акцій (голосів) і яке не є дочірнім або спільним підприємством інвестора

Аудит – форма контролю, що є незалежною експертизою стану бухгалтерського обліку, фінансових звітів і балансів. Мета аудиту – підтвердити достовірність показників балансу і фінансової звітності, а також перевірити, чи ведеться бухгалтерський облік згідно з чинними в державі нормативно-правовими положеннями.

Аудит – це перевірка публічної бухгалтерської звітності, обліку, первинних документів та іншої інформації щодо фінансово-господарської діяльності суб'єктів господарювання з метою визначення достовірності їх звітності, обліку, його повноти і відповідності чинному законодавству та встановленим нормативам.

Аудит на узгодженість – це аудит (оцінка) дотримання на підприємстві або окремою посадовою особою вимог законодавства України.

Аудитор – громадянин України, який має сертифікат, що визначає кваліфікаційну придатність на ведення аудиторської діяльності на території України.

Аудитор з акредитації (асесор) – фахівець, який має професійні знання та досвід роботи у певній галузі економіки, галузі систем якості, знання та вміння з проведення акредитації у відповідній сфері діяльності органу з оцінки відповідності і зареєстрований у реєстрі, що ведеться органом з акредитації.

Аудитор з сертифікації – особа, яка має відповідну кваліфікацію, теоретичну і практичну підготовку, необхідну для проведення одного або кількох видів робіт з сертифікації, і атестована в установленому порядку та

занесена до відповідного реєстру.

Аудиторська вибірка або вибіркова перевірка – використання аудиторських процедур стосовно менш ніж 100% бухгалтерських проводок або показників.

Аудиторська діяльність – організаційне і методичне забезпечення аудиту, практичне виконання аудиторських перевірок (аудит) та надання інших аудиторських послуг.

Аудиторська палата України (АПУ) – це самостійний неурядовий орган, який існує як юридична особа. Кількість членів АПУ – 20 чоловік.

Аудиторська практика – підприємець, товариство з обмеженою відповідальністю, акціонерне товариство, командитне товариство або об'єднання професійних аудиторів, що дають громадськості фахові послуги.

Аудиторська фірма – це юридична особа, яка має право на ведення виключно аудиторської діяльності відповідно до законодавства з питань діяльності господарських товариств та внесена до Національного реєстру аудиторських фірм.

Аудиторський висновок – офіційний документ, засвідчений підписом і печаткою аудитора (аудиторської фірми), що складається у встановленому порядку за результатами проведення аудиту й містить у собі висновок щодо вірогідності звітності, повноти й відповідності чинному законодавству й установленим нормативам бухгалтерського обліку фінансово-господарської діяльності.

Аудиторський комітет – структурний підрозділ вищого управління підприємства (у крупних компаніях, об'єднаннях), який займається реалізацією його контрольної функції. Служба внутрішнього аудиту може бути безпосередньо підпорядкована такому органу.

Аудиторський процес – сукупність організаційних, методичних та технічних прийомів, здійснюваних за допомогою певних процедур.

Аудиторські докази – інформація, одержана аудитором для вироблення думок, на яких ґрунтується підготовка аудиторського висновку та звіту.

Аудиторські докази складаються з первинних документів та облікових записів, що кладуться в основу фінансової звітності, а також підтверджувальної інформації з інших джерел.

Аудиторські послуги – маються на увазі або виражених уявлень керівництва про рахунки у фінансовій звітності. Управління твердження, отримані в наступні п'ять основних категорій:

Баланс – звіт про фінансовий стан підприємства, який відображає на певну дату його активи, зобов'язання і власний капітал.

Балансова вартість активу – вартість активу, за якою він включається до підсумку балансу.

Балансовий (розрахунковий) курс корпоративних прав – співвідношення між власним та статутним капіталом підприємства. Показує суму чистих активів, які припадають на одну акцію (частку, пай).

Банк – юридична особа, яка на підставі банківської ліцензії має виключне право надавати банківські послуги, відомості про яку внесені до Державного реєстру банків.

Банківська діяльність – залучення у вклади грошових коштів фізичних і юридичних осіб та розміщення зазначених коштів від свого імені, на власних умовах та на власний ризик, відкриття і ведення банківських рахунків фізичних та юридичних осіб.

Банківський переказ – це доручення банку своєму банку-кореспонденту виплатити певну суму грошей за розпорядженням і за рахунок переказодавця іноземному отримувачу із зазначенням способу відшкодування банку-платнику виплаченої ним суми.

Банкрутство – визнана судом неспроможність боржника відновити свою платоспроможність та задовольнити вимоги кредиторів не інакше як через застосування ліквідаційної процедури.

Банкрутство приховане – навмисне приховування факту стійкої фінансової неспроможності поданням недостовірних даних кредиторам, державним органам та іншим зацікавленим особам.

Банкрутство технічне – неспроможність задовольнити в установленій для цього строк заявлені з боку кредиторів вимоги і виконати зобов'язання перед бюджетом, пов'язана з недостатністю активів у ліквідній формі.

Банкрутство умисне – свідоме доведення суб'єкта підприємницької діяльності до стійкої фінансової неплатоспроможності, до якого з корисливих мотивів вдається власник або посадова особа підприємства, вживаючи протиправних заходів або не виконуючи чи неналежно виконуючи свої службові обов'язки.

Банкрутство фіктивне – явно неправдива інформація про фінансову неспроможність виконати зобов'язання перед кредиторами та бюджетом, метою якої є порушення справи про банкрутство чи санацію підприємства.

Беззбитковість – це такий стан діяльності підприємства, коли бізнес не приносить ні прибутків, ні збитків, а виручка від реалізації продукції покриває лише витрати.

Безнадійна дебіторська заборгованість – дебіторська заборгованість щодо якої існує впевненість про її неповернення боржником або за якою минув строк позовної давності.

Безперервність діяльності (принцип підготовки фінансової звітності) – передбачає оцінку активів і зобов'язань підприємства, виходячи з припущення, що його діяльність триватиме далі.

Безспірні вимоги кредиторів – вимоги кредиторів, визнані боржником, інші вимоги кредиторів, підтвержені виконавчими документами чи розрахунковими документами, за якими відповідно до законодавства здійснюється списання коштів з рахунків боржника.

Бенчмаркінг – специфічний метод контролінгу, який полягає в порівнянні параметрів досліджуваного підприємства (структурного підрозділу) з аналогічними показниками інших підприємств чи структурних підрозділів.

Біологічний актив – тварина або рослина, яка в процесі біологічних перетворень здатна давати сільськогосподарську продукцію та/або додаткові біологічні активи, а також приносити в інший спосіб економічні вигоди.

Біологічні перетворення – процес якісних і кількісних змін біологічних активів.

Боржник – суб'єкт підприємницької діяльності, неспроможний виконати свої грошові зобов'язання перед кредиторами протягом трьох місяців після настання встановленого строку їх сплати.

Брак у виробництві – продукція, напівфабрикати, деталі, вузли й роботи, які не відповідають за своєю якістю встановленим стандартам або технічним умовам і не можуть бути використані за своїм прямим призначенням або можуть бути використані тільки після додаткових витрат на виправлення.

Бухгалтерська звітність – звітність, що складається на підставі даних бухгалтерського обліку) для задоволення потреб певних користувачів.

Бухгалтерська обробка документів – передбачає юридичну, формальну й арифметичну перевірку, відображення господарських операцій на рахунках бухгалтерського обліку

Бухгалтерське проведення (запис) – запис, при якому вказується рахунок, що дебетується і рахунок, що кредитується і на яку суму.

Бухгалтерський баланс – спосіб економічного групування і узагальненого відображення стану засобів підприємства за їх складом, розміщенням і функціональною роллю в процесі відтворення та за джерелами їх утворення і цільовим призначенням на певну дату в грошовій оцінці.

Бухгалтерський документ – належним чином складений і оформлений діловий папір, який письмово підтверджує право здійснення або реальне здійснення господарської операції, містить її ознаки і показники, що підлягають відображенню в обліку.

Бухгалтерський облік – це система безперервного, суцільного, документально обґрунтованого і взаємопов'язаного відображення господарських засобів, джерел їх утворення і процесів, узагальнених у грошовому виразі для контролю за діяльністю господарського суб'єкта та прийняття управлінських рішень.

Бухгалтерський облік у банках – це сукупність правил, методів та

процедур виявлення, вимірювання, реєстрації, накопичення, узагальнення, зберігання та передачі інформації про операції банку зовнішнім та внутрішнім користувачам для прийняття ними управлінських рішень.

Бюджет (від англ. *budget* – буквально “сумка”) – кошторис грошових витрат і доходів підприємства на визначений період (місяць, квартал, рік). Система бюджетів складає основу функціонування і розвитку підприємства.

Бюджет виробництва – виробнича програма, яка визначає заплановані номенклатуру та обсяг виробництва продукції в бюджетному періоді.

Бюджет місцевий – бюджет адміністративно-територіальної одиниці - області, району, міста, селища, села, затверджений відповідною радою. Б.м. області об'єднує обласний бюджет, бюджет районів і міст обласного підпорядкування;

Бюджетний надлишок – перевищення суми надходжень до бюджету над сумою витрат.

Бюджетний період – строк, протягом якого діє затверджений бюджет (як правило - календарний рік). У деяких випадках може продовжуватись кілька років і не збігатися з бюджетним роком.

Бюджетний рік – період, на який затверджується державний бюджет країни.

Бюджетні обстеження – вид статистичного дослідження фактичного рівня доходів, видатків та споживання населення, ступеня задоволення матеріальних і духовних потреб людей різних соціальних груп. Б.о. здійснюються за допомогою вибіркового спостереження (вибіркового методу). Це дає змогу шляхом обстеження порівняно невеликої групи сімей отримати дані необхідної репрезентативності. Застосовується три способи Б. о.: експедиційний, коли фіксуються дані за певний період у бланки обстеження під час безпосереднього опитування громадян; анкетний, який передбачає самостійне заповнення громадянами надісланих їм бланків; поточний, коли необхідні записи систематично ведуть члени обстежуваних сімей. Матеріали Б.о. розробляються за територіальними ознаками або за соціальними групами

населення, а в межах останніх – за групами сімей з різним рівнем доходу. Це єдине джерело статистичних даних, що відображають фактичний життєвий рівень, соціально-економічні явища тощо.

Бюджетні позики – короткострокові позики вищого бюджетного органу установі нижчого рівня для покриття тимчасового касового розриву в бюджеті у зв'язку з перевищенням видатків над доходами в окремі періоди (квартали) року (як правило, у I півріччі). В Україні право видавати з державного бюджету Б.п. адміністраціям та встановлювати строки їх повернення надано Міністерству фінансів України. Аналогічні права мають адміністрації вищого структурного рівня щодо надання позичок структурам нижчого адміністративного рівня.

Бюджетні права (Б.п) – сукупність прав і обов'язків (повноважень) держави і всіх її територіальних утворень у галузі бюджетної діяльності, що здійснюються відповідними представницькими і виконавчими органами влади. Б.п. України поділяються на Б.п. держави, Б.п. Автономної Республіки Крим і Б.п. місцевих органів влади.

Бюджетні рахунки (Б.р) – рахунки у Національному банку України для обліку доходів і видатків державного і місцевих бюджетів. Б.р. поділяються на доходні та поточні рахунки позабюджетних коштів. Для обліку кожного виду доходів певного бюджету відкривають окремі Б.р.

Бюджетування – процес розробки оптимальних напрямів використання доходів і формування витрат підприємства в процесі здійснення його фінансово-господарської діяльності, розрахований на чітко визначений період часу.

Бюджетування – це процес планування виробничо-господарської діяльності підприємства, процес розробки, виконання, контролю та аналізу фінансового плану, який охоплює всі сторони діяльності господарської структури, що дозволяє зіставити всі витрати і отримані результати на наступний період.

Валюта звітності – грошова одиниця України.

Валютний курс – установлений Національним банком України курс грошової одиниці України до грошової одиниці іншої країни.

Вантажна митна декларація – заява, що містить відомості про товари та інші предмети і транспортні засоби і мету їх переміщення через митний кордон України, або про зміну митного режиму щодо даних товарів, а також інформацію, необхідну для здійснення митного контролю, митного оформлення, митної статистики, нарахування митних платежів.

Вартість бізнесу (корпоративних прав) – вартість діючого підприємства або вартість 100 % корпоративних прав у підприємстві.

Вартість, яка амортизується – первісна або переоцінена вартість необоротних активів за вирахуванням їх ліквідаційної вартості.

Вертикальне злиття – злиття підприємства з постачальником сировини чи споживачем його продукції.

Виділення – форма реорганізації бізнесу, за якої на базі існуючого суб'єкта господарювання чи його структурної одиниці створюється нове підприємство.

Виконавчі документи – первинні документи за призначенням, які підтверджують здійснення господарської операції (накладна, платіжне доручення, касовий ордер тощо).

Вимога – сформульовані потреба або очікування, загальнозрозумілі або обов'язкові.

Вина. Виною є психічне ставлення особи до вчинюваної дії чи бездіяльності, передбаченої цим Кодексом, та її наслідків, виражене у формі умислу або необережності.

Висновок – документ, що містить думку, оцінку експерта, фахівця, комісії, установи з певного питання. В галузі науки, техніки, виробництва В. готується провідною організацією. У тексті В. дається якісна оцінка рецензованої роботи, конкретні зауваження щодо окремих положень, розділів, а також пропозиції, рекомендації членів комісії, рецензентів. 2. Управлінський акт, пов'язаний із завершенням переговорів і підписанням учасниками операції

господарського договору.

Витрати – зменшення економічних вигід у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, які призводять до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу за рахунок його вилучення або розподілення власниками).

Витрати (дохід) з податку на прибуток – загальна сума витрат (доходу) з податку на прибуток, яка обчислена з облікового прибутку (збитку) і складається з поточного податку на прибуток з урахуванням відстроченого податкового зобов'язання і відстроченого податкового активу.

Витрати інвестиційної діяльності – сума витрат, пов'язаних з придбанням фінансових інвестицій, необоротних активів, майнових комплексів та іншими платежами за наслідками інвестиційної діяльності підприємства.

Витрати майбутніх періодів – витрати, що здійснює суб'єкт господарювання у поточному періоді з метою отримання вигід чи погашення зобов'язань у майбутньому (витрати на освоєння нових виробництв, сплачені авансом орендні платежі, витрати на оплату страхової о поліса тощо).

Витрати на збут – витрати, що виникли протягом звітного періоду в процесі операційної діяльності підприємства, пов'язані з реалізацією (збутом) продукції (товарів, робіт, послуг).

Витрати операційної діяльності – сума витрат, які виникли в результаті операційної діяльності і виражені собівартістю реалізованої продукції.

Витрати фінансової діяльності – сума витрат, пов'язаних з погашенням відсотків за позиками, сплатою дивідендів та іншими платежами за наслідками фінансової діяльності підприємства.

Відповідальна особа – фізична або юридична особа, яка несе відповідальність за певні дії чи матеріальні цінності. МВО відповідає за наявність і збереження матеріальних цінностей на складах, магазинах.

Відповідальні посадові особи – працівники відділів, управлінь та інших структурних підрозділів місцевих органів виконавчої влади та органів

місцевого самоврядування, що визначені відповідальними за організацію роботи і підготовку розпорядчих актів з питань створення та діяльності галузевих рад підприємців.

Відстрочене податкове зобов'язання – сума податку на прибуток, який сплачуватиметься в наступних періодах з тимчасових різниць, що підлягають оподаткуванню.

Відстрочений податковий актив – сума податку на прибуток, що підлягає відшкодуванню у наступних періодах внаслідок: 1) тимчасової різниці, що підлягає вирахуванню; 2) перенесення податкового збитку, не включеного до розрахунку зменшення податку на прибуток у звітному періоді; 3) перенесення на майбутні періоди податкових пільг, якими скористатися у звітному періоді неможливо.

Відстрочений податок на прибуток – сума податку на прибуток, що визнана відстроченим податковим зобов'язанням і відстроченим податковим активом.

Вільна оферта – це оферта, яка надсилається одночасно на одну й ту саму партію товару декільком можливим покупцям. Включає в себе оцінку відповідного розподілу витрат (наприклад, амортизація) Включає в себе оцінку достатності резервів (наприклад, резерв по сумнівних боргах).

Вільно конвертована іноземна валюта – це іноземна валюта, віднесена нормативно-правовим актом Національного банку України, який встановлює класифікацію іноземних валют та банківських металів, до 1-ї та 2-ї груп.

Власний капітал – частина в активах підприємства, що залишається після вирахування його зобов'язань.

Власник – наявність у юридичної чи фізичної особи права власності на матеріальні, природні, культурні, духовні цінності, здатність виступати розпорядником майнових та інших цінностей.

Внутрішні документи – первинні документи за місцем складання, які складаються безпосередньо на підприємстві для внутрішнього використання (наказ, розпорядження, касовий ордер тощо).

Внутрішні підприємці – місцеві компанії, яким доручено створення нового бізнесу чи товару.

Внутрішній аудит – незалежних і об'єктивних гарантій і консультацій діяльність, спрямована на додану вартість і поліпшення діяльності організації. Внутрішній аудит допомагає організації досягти поставлених цілей, використовуючи систематизований і послідовний підхід до оцінки та підвищення ефективності управління ризиками, контролю та управління процесами.

Внутрішній контроль – незалежна діяльність а перевірки та оцінки роботи суб'єкта господарювання в інтересах останнього, метою якої є висловлення думки контролера стосовно ефективності організації та функціонування суб'єкта господарювання, визначення, чи має фінансова звітність підприємства суттєві перекручення.

Внутрішній контроль – сукупність процедур, що здійснюється підприємством для забезпечення дотримання законодавства, внутрішніх регламентуючих документів, достовірності й повноти інформації, збереження активів підприємства і виконання планів підприємства.

Внутрішній фінансовий контроль – система організації і здійснення контрольних заходів, спрямованих на власну фінансово-господарську діяльність суб'єкта господарювання, діяльність інших суб'єктів господарювання, що перебувають в його власності або належать до сфери його управління, які б забезпечували цільове та ефективне використання бюджетних коштів, державного та комунального майна.

Внутрішньовідомчий контроль – проводиться міністерствами, відомствами, органами державного управління стосовно діяльності підвідомчих їм підприємств і організацій у формі тематичних перевірок та ревізій.

Внутрішньогосподарський (управлінський) облік – система обробки та підготовки інформації про діяльність підприємства для внутрішніх користувачів в процесі управління підприємством.

Внутрішньогосподарський контроль – це економічний контроль, який

включає контрольні функції, які здійснюються власниками підприємства з метою забезпечення впорядкованої та ефективної діяльності підприємства дотримання політики керівництва ним, збереження власності майна.

Вторинна інформація – це результат аналітико синтетичної переробки первинної інформації.

Втрати від участі в капіталі – зменшення вартості інвестицій (в асоційовані, дочірні або інші підприємства), облік яких ведеться за методом участі в капіталі.

Втручання – будь-яка дія, спрямована на зменшення опромінення або запобігання йому чи можливості опромінення людини від джерел, що не належать до сфери контрольованої практичної діяльності або які вийшли з-під контролю.

Гіпотеза – наукове припущення, висунуте для пояснення будь-яких явищ (процесів) або причин, які зумовлюють даний наслідок.

Гіпотеза – це така форма розвитку знань, яка виражає наукову обґрунтованість припущень, пояснюючи причину того, чи іншого явища, хоч потребує доказу.

Горизонтальне злиття – це об'єднання двох фірм, які виробляють однаковий тип товару чи надають однакові послуги.

Господарська операція – дія або подія, яка викликає зміни в структурі активів та зобов'язань, власному капіталі підприємства.

Господарський – суб'єкт господарської діяльності (фізична чи юридична особа), який проводить діяльність, здійснює господарські операції самостійно, вступає у майнові та фінансові відносини від свого імені.

Господарський контроль – контроль за законністю та ефективністю господарської діяльності підприємства, установи, організації.

Господарські витрати – сума витрат, пов'язана з веденням господарської діяльності, з забезпеченням життєдіяльності організацій, установ (утримання службових приміщень, канцелярські і поштові витрати, утримання службового транспорту, представницькі витрати тощо).

Графік документообороту (документообігу) – затверджений порядок обробки інформації, яка міститься в первинних документах (на кожен документ або в цілому на всі документи), яким регулюються строки складання, подання в бухгалтерію та обробки первинних документів, де визначається така інформація: назва і номер кожного документа, його призначення, в які терміни, в якій кількості і ким складається, хто підписує, коли і куди подається, хто його одержує, перевіряє та обробляє, на основі чого зроблені записи в документ, терміни передачі в архів та збереження.

Грошові документи – це первинні документи за характером господарських операцій, які підтверджують рух грошових цінностей (платіжне доручення, касовий ордер, чек тощо).

Грошові кошти – готівка, кошти на рахунках у банках та депозити до запитання.

Група нематеріальних активів – сукупність однотипних за призначенням та умовами використання нематеріальних активів.

Група основних засобів – сукупність однотипних за технічними характеристиками, призначенням та умовами використання необоротних матеріальних активів.

Гудвіл – ділова репутація підприємства, нематеріальний актив, вартість якого визначається як різниця між балансовою вартістю активів підприємства та його звичайною вартістю як цілісного майнового комплексу.

Гудвіл – один із видів нематеріальних активів, вартість якого визначається як різниця між ринковою (продажною) вартістю підприємства як цілісного майнового комплексу та його балансовою вартістю. Це перевищення вартості пов'язане з можливістю отримання вищого рівня прибутку (порівняно з середньогалузевим) за рахунок використання ефективнішої системи управління, домінуючої позиції на товарному ринку, використання нових технологій тощо.

Гудвіл – перевищення вартості придбання над часткою покупця у справедливій вартості придбаних ідентифікованих активів та зобов'язань на

дату придбання.

Давність – встановлений законом строк, закінчення якого тягне за собою певні правові наслідки: в цивільному праві - втрату права на позов, на виконання рішення; в кримінальному праві - недопустимість порушення кримінальної справи або її провадження.

Дата балансу – дата, на яку складений баланс підприємства. Зазвичай датою балансу є кінець останнього дня звітного періоду.

Дата придбання – дата, на яку контроль за чистими активами і діяльністю підприємства, що купується, переходить до покупця.

Дебетовий оборот – сума господарських операцій за звітний період по дебету бухгалтерського рахунка.

Дебітори – юридичні та фізичні особи, які внаслідок минулих подій заборгували підприємству певні суми грошових коштів, їх еквівалентів або інших активів.

Дебіторська заборгованість – сума заборгованості дебіторів підприємству на певну дату.

Дебіторська заборгованість, не призначена для перепродажу – дебіторська заборгованість, що виникає внаслідок надання коштів, продажу інших активів, робіт, послуг безпосередньо боржникові та не є фінансовим активом, призначеним для перепродажу.

Демпінг (Dumping) – ввезення на митну територію України товарів за ціною, нижчою від порівняної ціни на подібний товар у країні експорту, що заподіює шкоду національному товаровиробнику подібного товару.

День виникнення порушення – перший день після закінчення встановленого законодавством строку розрахунків за експортною, імпоротною та лізинговою операцією або строку, встановленого відповідно до раніше одержаних за цією операцією ліцензій.

Депозитний сертифікат – свідоцтво банку про терміновий процентний внесок, що засвідчує право власника (тільки юридичної особи) на одержання після встановленого терміну суми внеску і відсотків по ньому.

Державна таємниця – вид таємної інформації, що охоплює відомості у сфері оборони, економіки, науки і техніки, зовнішніх відносин, державної безпеки та охорони правопорядку, розголошення яких може завдати шкоди національній безпеці України та які визнані у порядку, встановленому цим Законом, державною таємницею і підлягають охороні державою.

Державний службовець – особа, професійною діяльністю якої є державна служба. Державний службовець займає посаду в державному органі та його апараті, має відповідні службові повноваження щодо практичного виконання завдань і функцій держави та одержує заробітну плату за рахунок державних коштів.

Детальна (комплексна) діагностика – докладне аналітичне дослідження, що дає глибоке розуміння поточної ситуації, є основою для розробки як стратегії перетворень у розглянутих сферах діяльності, так і переліку конкретних заходів для досягнення запланованих результатів.

Дивіденди – частина чистого прибутку, розподілена між учасниками (власниками) відповідно до частки їх участі у власному капіталі підприємства.

Дизажіо – відхилення ринкового курсу цінних паперів від їх номінальної вартості в бік зменшення.

Дисконт за векселем – різниця між сумою, яку заплатив банк, придбавши вексель, і сумою, яку він отримає за цим векселем у строк платежу.

Дисконтування вартості – процес приведення майбутньої вартості грошей до їх теперішньої вартості шляхом вилучення з їх майбутньої суми відповідної суми процентів, що називається дисконтом.

Дисциплінарна відповідальність – обов'язок державного службовця відповідати за здійснений ним дисциплінарний вчинок та нести міру стягнення, передбачену чинним законодавством.

Діагностичний аналіз – визначення об'єктивного стану обраних параметрів у діяльності підприємства щодо відповідності поставленим цілям і завданням, вивчення відхилень від нормального стану об'єкта діагностування, причин цих відхилень, тривалості їх протікання, їх інтерпретація для

формування висновків і рекомендацій.

Діаграма Ісікави – “Діаграма причин і наслідків”, дозволяє виявити і всебічно оцінити всі можливі причини проблеми.

Діаграма Парето – застосовують, коли потрібно представити відносну важливість всіх проблем або умов з метою вибору відправної точки для вирішення проблем, простежити за результатом чи визначити основну причину проблеми.

Добровільна ліквідація підприємства-боржника – процедура ліквідації неплатоспроможного підприємства, яка здійснюється поза судовими органами на підставі рішення власників або угоди, укладеної між власниками відповідного підприємства та кредиторами і під контролем кредиторів.

Довгострокова дебіторська заборгованість – сума дебіторської заборгованості, яка не виникає в ході нормального операційного циклу та буде погашена після дванадцяти місяців з дати балансу.

Довгострокові біологічні активи – усі біологічні активи, які не є поточними біологічними активами.

Довгострокові зобов'язання – всі зобов'язання, які не є поточними зобов'язаннями.

Додати параметр – організації існують, щоб створювати цінності або вигоди для їх власників, інші зацікавлені сторони, клієнти, та клієнти. Ця концепція

Додатковий капітал – інший капітал (не основний – статутний чи пайовий), який може бути вкладений учасниками або отриманий у процесі діяльності підприємства внаслідок дооцінки його необоротних активів і фінансових інструментів, безоплатного надходження необоротних активів тощо.

Додаткові біологічні активи – біологічні активи, одержані в процесі біологічних перетворень.

Доказ – це процедури, за допомогою яких встановлюється істинність будь-якого твердження

Документ – письмове свідоцтво про здійснення господарської операції або право на її здійснення.

Документарний акредитив – це угода, в силу якої банк, що діє на прохання та на підставі інструкцій свого клієнта або від свого імені, повинен провести платіж третій особі (бенефіціару) або оплатити (акцептувати чи неогоціювати) тратти проти передбачених документів, якщо дотримані всі умови акредитиву.

Документація – спосіб первинної реєстрації господарських операцій для забезпечення безперервного і суцільного відображення змін у складі об'єктів обліку.

Документація в бухгалтерському обліку – це спосіб суцільного і безперервного спостереження за здійснюваними господарськими операціями, оскільки кожна господарська операція відображається в документі.

Документи бухгалтерського оформлення – первинні документи за призначенням, які складаються безпосередньо бухгалтерською службою та мають, здебільшого, розрахунковий характер (бухгалтерська довідка, розрахунок, калькуляція тощо).

Документооборот – рух документів від моменту складання або одержання їх від інших організацій до використання для бухгалтерських записів і передачі в архів.

Документування – спосіб оформлення господарських операцій підприємства первинними документами.

Документування результатів контрольного заходу – формування масиву документально зафіксованої інформації констатуючого та аналітичного характеру про організаційно-правову та фінансово-господарську діяльність суб'єкта господарювання, де проводились контрольні заходи, який має забезпечувати розкриття теми контрольного заходу.

Доходи – збільшення економічних вигод у вигляді надходження активів або зменшення зобов'язань, які призводять до зростання власного капіталу (за винятком зростання капіталу за рахунок внесків власників).

Дочірнє підприємство – підприємство, яке перебуває під контролем материнського (холдингового) підприємства.

Еквіваленти грошових коштів – короткострокові високоліквідні фінансові інвестиції, які вільно конвертуються у певні суми грошових коштів і які характеризуються незначним ризиком зміни їх вартості.

Екзогенні фактори кризи на підприємстві – зовнішні фактори кризи на підприємстві, які не залежать від діяльності підприємства.

Економічна інформація – сукупність відомосте, які характеризують виробничу, фінансово-господарську діяльність.

Економічний контроль – сукупність економічних відносин, які виникають у системі взаємодії та управління продуктивними силами і виробничими процесами.

Експерт – особа, яка має необхідні знання і юридичне право для дачі від свого імені висновку за результатами досліджуваного на прохання суб'єкта процесуального провадження питання.

Експертна перевірка документів – це детальне поглиблене дослідження достовірності документа про господарську операцію за наявності ознак недоброякісних документів.

Експертне оцінювання майна – визначення оцінної вартості майна підприємства експертом згідно з договором із замовником.

Експертно-лабораторний аналіз – прийом фактичного контролю якості сировини, матеріалів, готової продукції.

Експорт – митний режим, відповідно до якого товари вивозяться за межі митної території України для вільного обігу без зобов'язання про їх повернення на цю територію та без встановлення умов їх викорис—тання за межами митної території України.

Експорт – продаж продукції (робіт, послуг) іноземним суб'єктам господарської діяльності та вивезення продукції за межі митних кордонів України з метою отримання доходів від виробничої або інших форм господарської діяльності.

Експортна операція – комерційна діяльність, пов'язана з продажем та вивезенням за кордон товарів, робіт, послуг для передачі їх у власність іноземному контрагенту.

Експортний кредит – це кредит, що надається іноземним покупцям чи їхнім банкам з метою фінансування продажу товарів та послуг, тобто засіб стимулювання експорту.

Експрес-діагностика – коротке дослідження різних аспектів діяльності підприємства з метою виявлення проблемних областей і одержання попередніх оцінок поточного стану.

Елемент витрат – сукупність економічно однорідних витрат.

Елементом системи називають найпростішу складову частину системи, яку умовно розглядають як неподільну. Поняття неподільності є умовним та визначається залежно від конкретних завдань.

Емергентна еволюція (англ. – виникнення, поява нового і лат. – розгортання, розвиток) – філософська концепція розвитку, що розглядає його як стрибкоподібний процес, за якого поява нових якостей зумовлена втручанням ідеальних сил; висунута на початку ХХ ст.

Ендогенні фактори кризи на підприємстві – внутрішні фактори кризи на підприємстві, які залежать від діяльності підприємства.

Ефект фінансового левериджу – підвищення рентабельності власного капіталу за рахунок залучення позичкового капіталу, якщо рентабельність активів перевищує проценти за кредит.

Ефективний контроль – відносини, що оформлені правами, контрактами та іншими нормативно-правовими актами, які, взяті разом чи окремо, з урахуванням положень відповідного закону, дають змогу прямо чи посередньо чинити вплив на експлуатанта, наприклад, за допомогою використання всіх або частини активів експлуатанта, прав або контрактів, що впливають на діяльність експлуатанта.

Життєвий цикл підприємства – це сукупність етапів, які проходить підприємство за період свого функціонування

Забезпечення – зобов'язання з невизначеними сумою або часом погашення на дату балансу.

Забезпечення послуг – мета дослідження доказів з метою забезпечення незалежної оцінки управління ризиками, контролю та управління процесами в організації. Приклади можуть включати в себе фінансові, продуктивність, відповідність вимогам системи безпеки, і за рахунок зобов'язань ретельністю.

Забезпечення якості – складова частина управління якістю, зосереджена на створенні впевненості у тому, що вимоги до якості будуть виконані.

Завдання дослідження – це теоретичні й практичні завдання (уведення) до наукового обігу нових понять, які мають «працювати» на мету дослідження.

Загальновиробничі витрати – витрати на організацію виробництва та управління цехами, дільницями, відділеннями, бригадами та іншими підрозділами основного й допоміжних виробництв, а також витрати на утримання та експлуатацію машин і устаткування.

Залишкова вартість – різниця між первісною вартістю і сумою зносу.

Замовлення – комерційний документ, в якому покупець зазначає необхідні умови щодо виготовлення товару, який замовляється, а також умови майбутньої угоди.

Запас міцності – максимально припустиме зменшення обсягу діяльності підприємства без ризику отримати збиток.

Запаси – активи, які: 1) утримуються для подальшого продажу за умов звичайної господарської діяльності; 2) перебувають у процесі виробництва з метою подальшого продажу продукту виробництва; 3) утримуються для споживання під час виробництва продукції, виконання робіт та надання послуг, а також управління підприємством.

Запит – звернення до продавця з проханням надіслати пропозицію.

Заробітна плата – винагорода, обчислена, зазвичай, в грошовому виразі, яку за трудовим договором власник або уповноважений ним орган виплачує працівникові за виконану роботу або надані послуги.

Зауваження – констатація факту щодо невідповідності встановленим

вимогам, яка підтверджена об'єктивним доказом

Збитки – витрати, зроблені стороною, втрата або пошкодження її майна, а також не одержані нею доходи, які сторона одержала б у разі належного виконання зобов'язання або додержання правил здійснення господарської діяльності другою стороною

Збитки – перевищення суми витрат над сумою доходів, для отримання якого були здійснені ці витрати.

Зведений документ – декілька первинних документів, які за встановленими правилами об'єднуються в один зведений, як правило звітний документ (Звіт касира, Звіт про рух сировини і матеріалів на складі, Товарно-грошовий звіт), саме який є підставою для занесення бухгалтерської інформації у реєстри обліку.

Звичайна діяльність – будь-яка основна діяльність підприємства, а також операції, що її забезпечують або виникають внаслідок її проведення.

Звичайна ціна на продукцію (роботи, послуги) – ціна, не менша від середньозваженої ціни реалізації аналогічної продукції (робіт, послуг) за будь-якими іншими угодами купівлі-продажу, укладеними з будь-якою третьою стороною протягом 30 календарних днів, що передували даті реалізації, за винятком випадків, коли ціни внутрішньої реалізації підлягають державному регулюванню згідно з порядком ціноутворення, встановленим законодавством.

Звіт про власний капітал – звіт, який відображає зміни у складі власного капіталу підприємства протягом звітного періоду.

Звіт про рух грошових коштів – звіт, який відображає надходження і видаток грошових коштів у результаті діяльності підприємства у звітному періоді.

Звіт про фінансові результати – звіт про доходи, витрати і фінансові результати діяльності підприємства.

Звітність – система узагальнених і взаємопов'язаних показників, які всебічно характеризують господарську і фінансову діяльність підприємства за звітний період.

Зв'язок – співвідношення між компонентами системи, засновані на взаємозалежності і взаємообумовленості. Поняття “зв'язок” характеризує чинники виникнення й збереження цілісності та властивостей системи. З формального погляду зв'язок визначають як обмеження кількості ступенів вільності компонент системи.

Земельний податок – законодавчо урегульований обов'язковий платіж, що справляється з юридичних та фізичних осіб за використання земельних ділянок.

Злиття – форма реорганізації підприємства, яка полягає в об'єднанні суб'єкта господарювання, який перебуває у фінансовій кризі, з іншим фінансово стійким підприємством (кількома підприємствами).

Зменшення корисності – втрата економічної вигоди в сумі перевищення залишкової вартості активу над сумою очікуваного відшкодування.

Знання – перевірений практикою результат пізнання дійсності. Адекватне її відбиття у свідомості людини.

Знижки – це процедурні елементи зниження цін, які є додатковим засобом диференціації цін для різних клієнтів. На практиці виділяють кілька видів знижок: функціональні; кількісні; часові; знижки за «вірність»; за оплату готівкою; спеціальні знижки (персоналу, органам місцевої влади і т.д.).

Знос необоротних активів – сума амортизації об'єкта необоротних активів з початку їх корисного використання.

Зобов'язання – заборгованість підприємства, яка виникла внаслідок минулих подій і погашення якої в майбутньому, як очікується, призведе до зменшення ресурсів підприємства, що втілюють у собі економічні вигоди.

Зовнішні документи – первинні документи за місцем складання, які складаються іншим підприємством (договір, видаткова накладна, податкова накладна тощо).

Золоте правило балансу – принцип фінансування підприємств, який вимагає не лише паралельності строків фінансування та інвестування, а й дотримання певних співвідношень між окремими статтями пасивів і активів.

Зона безпеки – позитивне значення різниці між фактичною чистою виручкою від реалізації та виручкою від реалізації, що відповідає точці безбитковості.

Зустрічна перевірка документів – один з ефективних прийомів документального контролю достовірності відображення в документах господарських операцій.

Імпорт (імпорт товарів) – це купівля (у тому числі з оплатою у грошовій формі) українськими суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності у іноземних суб'єктів господарської діяльності товарів із ввезенням їх на територію України, включаючи купівлю товарів, призначених для власного споживання установами та організаціями України, розташованими за її межами.

Імпортна операція – комерційна діяльність, що пов'язана з закупівлею та ввезенням в Україну іноземних товарно-матеріальних цінностей для їх наступної реалізації на внутрішньому ринку або використання у виробничо-господарської діяльності.

Інвентаризація – спосіб періодичної звірки даних бухгалтерського обліку з фактичною наявністю засобів підприємства (майна, коштів, фінансових зобов'язань).

Інвентаризація – це спосіб контролю фактичної наявності товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів, стану розрахунків та його відповідності даним бухгалтерського обліку на одну й ту саму дату.

Інвестиційна діяльність – придбання та реалізація тих необоротних активів, а також тих фінансових інвестицій, які не є складовою частиною еквівалентів грошових коштів.

Інноваційний проект – комплекс взаємозв'язаних заходів інвестиційного характеру, спрямованих на комерційне застосування науково-технічних розробок, освоєння нових видів продукції, послуг, упровадження новітніх технологій.

Іноземна юридична особа – підприємство, створене за законодавством іншим, ніж законодавство України, і розміщене за межами України.

Інформаційна функція контролінгу – формування контролінгової інформації для управління шляхом трансформування інформаційних потоків фірми.

Історична (фактична) собівартість (принцип підготовки фінансової звітності) – визначає пріоритет оцінки активів, виходячи з витрат на їх виробництво та придбання.

Калькуляція – спосіб обчислення собівартості продукції, виконаних робіт, наданих послуг.

Капітал – власність відповідної фізичної або юридичної особи на активи.

Капітальні інвестиції в необоротні матеріальні активи – витрати на будівництво, реконструкцію, модернізацію (інші поліпшення, що збільшують первісну (переоцінену) вартість), виготовлення, придбання об'єктів матеріальних необоротних активів (у тому числі необоротних матеріальних активів, призначених для заміни діючих, і устаткування для монтажу), що здійснюються підприємством.

Кількісні показники виробничої програми – натуральні, умовно-натуральні, вартісні.

Класифікація наук – визначає місце кожної науки в загальній системі наукових знань, зв'язок усіх наук.

Класифікація рахунків – науково обґрунтоване групування рахунків за певними однорідними ознаками.

Книги – вид облікових реєстрів за зовнішнім виглядом, які є прошитими та пронумерованими книжками, на останній сторінці яких зазначено кількість сторінок, проставляються підписи керівника і головного бухгалтера та печатка організації (касова книга).

Коефіцієнт абсолютної ліквідності – обчислюється як відношення грошових засобів та їхніх еквівалентів і поточних фінансових інвестицій до поточних зобов'язань.

Коефіцієнт платоспроможності (автономії) – розраховується як відношення власного капіталу підприємства до підсумку балансу підприємства

і показує питому вагу власного капіталу в загальній сумі засобів, авансованих у його діяльність.

Комбіновані реєстри – вид облікових реєстрів за характером записів, в яких поєднано записи у хронологічно-відповідному порядку з певним групуванням (журнал-ордер).

Комерційний кредит – будь-яка господарча операція суб'єкта підприємницької діяльності, що передбачає авансування (попередню оплату) продукції (робіт, послуг) іншого суб'єкта підприємницької діяльності з відстроченням дати реалізації (набуття права власності), якщо таке відстрочення є тривалішим за звичайні строки поставки або перевищує 300 календарних днів з дати здійснення авансового платежу.

Консигнаційна операція – господарча операція суб'єкта підприємницької діяльності (консигнанта), що передбачає експорт матеріальних цінностей до складу іншого суб'єкта підприємницької діяльності (консигнатора) з дорученням реалізувати зазначені матеріальні цінності на комісійних засадах.

Консолідована фінансова звітність – звітність, яка відображає фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів юридичної особи та її дочірніх підприємств як єдиної економічної одиниці.

Консолідований бюджет – зведений, але такий, що не підлягає затвердженню Верховною Радою. Консолідований бюджет складається для аналізу бюджетної системи в цілому.

Контитування документів – зазначення номерів рахунків, що дебетуються і кредитуються, і суми в облікових документах.

Контролінг – цілісна концепція економічного управління підприємством, направлена на виявлення всіх шансів і ризиків, пов'язаних з отриманням максимального прибутку; є синтезом елементів обліку, аналізу, контролю і планування, практична реалізація яких забезпечує формування альтернативних підходів при здійсненні оперативного і стратегічного управління процесом досягнення кінцевих цілей і результатів діяльності підприємства.

Контроль – (латинське походження) здійснення шляхом поєднання слів:

zola, яке означає: згорток паперу з записами, документ, і contra, тобто протиставлення, яке висувається проти тверджень, які знаходяться у цьому документі

Контроль – вирішальний вплив на фінансову, господарську і комерційну політику підприємства або підприємництва з метою одержання вигод від його діяльності.

Контроль – це система спостереження і перевірки відповідності процесу функціонування об'єкта управління прийнятим управлінським рішенням, установлення результатів управлінського впливу на керівний об'єкт, виявлення відхилень, допущених у ході виконання цих рішень

Контроль (від фр.controle – список, який ведеться у двох примірниках; тут – повторне повернення до раніше розглянутого питання, його перевірка) означає перевірку виконання тих або інших господарських рішень з метою встановлення їхньої законності та економічної доцільності.

Кореспонденція рахунків – взаємозв'язок рахунків під впливом господарської операції.

Користувачі фінансової звітності – фізичні або юридичні особи, які потребують інформації про діяльність підприємства для прийняття рішень.

Короткострокове обмеження імпорту – обмеження імпорту на строк не більше 180 днів.

Корпоративні права – права власності на частку (пай) у статутному фонді юридичної особи, створеної відповідно до законодавства про господарські товариства, включаючи право на управління та отримання відповідної частки прибутку такої юридичної особи.

Кредити – це кошти та матеріальні цінності, які надаються у користування юридичним або фізичним особам на визначений строк та під процент.

Кредитна операція – господарча операція суб'єкта підприємницької діяльності, що передбачає надання права на купівлю матеріальних цінностей та

Кредитний ризик – ризик несплати позичальником основного боргу і

відсотків за ним.

Кредитовий оборот – сума господарських операцій за звітний період по кредиту.

Кредитор – юридична або фізична особа, яка має підтвержені належними документами грошові вимоги до боржника, у тому числі вимоги з виплати заробітної плати, зі сплати податків та інших обов'язкових платежів.

Кредитоспроможність – наявність передумов для отримання кредиту і здатність повернути його.

Криза ліквідності – стан, коли підприємство є неплатоспроможним або існує реальна загроза втрати платоспроможності.

Криза прибутковості – стан, коли перманентні збитки на підприємстві вихолощують власний капітал, що призводить до незадовільної структури балансу.

Криза стратегічна – стан, коли на підприємстві зруйновано виробничий потенціал і відсутні довгострокові фактори успіху.

Курсова різниця – різниця між оцінками однакової кількості одиниць іноземної валюти при різних валютних курсах.

Лекція – основна форма проведення аудиторних занять у ВЕЗ, що призначена для викладання та засвоєння теоретичного матеріалу.

Лізинг – форма довгострокової оренди, яка передбачає передачу права користування майном іншому суб'єкту підприємницької діяльності на платній основі і на визначений угодою термін.

Ліквідаційна вартість – сума коштів або вартість інших активів, яку підприємство очікує отримати від реалізації (ліквідації) необоротних активів після закінчення строку їх корисного використання (експлуатації), за вирахуванням витрат, пов'язаних з продажем (ліквідацією).

Ліквідаційна маса – сукупність усіх видів майнових активів банкрута, що належать йому на правах власності або повного господарського відання.

Ліквідація – припинення діяльності суб'єкта підприємницької діяльності, визнаного судом банкрутом, з метою здійснення заходів щодо задоволення

визнаних судом вимог кредиторів шляхом продажу його майна.

Ліквідні активи – майно підприємства, що користується високим попитом на ринку та може бути швидко реалізоване.

Ліквідність – здатність окремих видів активів (майнових цінностей) до швидкої реалізації на ринку та перетворення на грошові активи.

Логістика – наука про оптимальне управління матеріальними, інформаційними та фінансовими потоками в економічних адаптивних системах із синергічними зв'язками.

Майнові податки – прямі податки з юридичних та фізичних осіб, об'єктом оподаткування яких виступає рухоме й нерухоме майно.

Маржа – різниця між відсотковими ставками за наданий кредит і відсотковими ставками за залучені ресурси.

Маржинальний прибуток (сума покриття) – різниця між виручкою від реалізації та змінними витратами; розраховується як на весь обсяг реалізації, так і на одиницю продукції; використовується в ході аналізу точки беззбитковості.

Масове оцінювання майна – визначення вартості майна підприємства з використанням стандартної методології та стандартного набору вихідних даних.

Материнське (холдингове) підприємство – підприємство, яке здійснює контроль дочірніх підприємств.

Матеріальні документи – первинні документи за характером господарських операцій, які підтверджують рух матеріальних цінностей (видаткова накладна, акт, прибутковий ордер тощо).

Машинні документи – первинні документи за способом складання, які складаються за допомогою комп'ютера шляхом введення інформації в електронний макет документа.

Мета дослідження – поставлена кінцева мета, кінцевий результат, на досягнення якого спрямоване дослідження.

Мета науки – пізнання законів розвитку природи і суспільства, їх вплив

на предмети та явища, їх властивості й відношення, що здійснюються за допомогою логічного і абстрактного мислення.

Метод – це сукупність певних прийомів

Метод аналогів – оцінювання вартості майна з огляду на ціну аналогічних об'єктів. Оскільки абсолютних аналогів практично не існує, порівняльні ціни коригуються на спеціально обчислені поправочні коефіцієнти.

Метод бухгалтерського обліку – система способів і прийомів за допомогою яких забезпечується суцільне, безперервне і взаємопов'язане відображення і економічне узагальнення в грошовій оцінці об'єктів обліку з метою контролю за виконанням статутних вимог, ефективним використанням ресурсів підприємства і забезпечення збереження власності.

Метод витрат – метод оцінювання вартості майна підприємства, який ґрунтується на визначенні відновної вартості активів, тобто передбачає оцінювання вартості майна з використанням інформації про вартість його відтворення в існуючому вигляді в цінах на момент оцінювання.

Метод дослідження – спосіб застосування старого знання для здобуття нового знання. Він є засобом отримання наукових факторів.

Метод податкового права характеризується як владно-майновий, обумовлений необхідністю застосування імперативних (тобто таких, що не допускають вибору) норм податкового права з метою формування державного бюджету за рахунок коштів платників податків як одного з основних джерел державних доходів.

Методи обліку – способи та прийоми, що дають змогу здійснювати оцінку ресурсів, ведення рахунків обліку, порядок нарахування амортизації, визначення обсягу реалізації, доходів, витрат, фінансових результатів тощо

Методичне забезпечення контролінгу – це сукупність прийомів і методів дослідження, які ним використовуються у відповідності із специфікою функціонування. Методика розкриває структуру елементів контролінгу і встановлює їх логічний взаємозв'язок.

Методологія наукового пізнання – вчення про принципи, форми і

способи науково-дослідницької діяльності.

Мирова угода – процедура досягнення домовленості між боржником і кредиторами щодо пролонгації строків сплати належних кредиторам платежів або щодо зменшення суми боргів.

Митна декларація – документ, що подається до митних органів при ввезенні, вивезенні чи транзиті товарів через митний кордон і містить дані про ці товари, на підставі якого стягується мито.

Митне оформлення – виконання митним органом дій (процедур), які пов'язані із закріпленням результатів митного контролю товарів і транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України, і мають юридичне значення для подальшого використання цих товарів і транспортних засобів.

Митний бар'єр – обмеження імпорту, метою якого є перешкодити ввезенню імпортованих товарів через завищення ввізного мита.

Митні збори – плата, що стягується з декларантів за оформлення митних процедур.

Міжнародні стандарти фінансової звітності – документи, прийняті Радою з міжнародних стандартів фінансової звітності, які визначають порядок складання фінансової звітності.

Монетарні статті – це статті Балансу про грошові кошти, а також про такі активи і зобов'язання, що будуть отримані або оплачені у фіксованій (визначеній) сумі грошей або їх еквівалентів.

Моніторинг – постійне, систематизоване, детальне, поточне спостереження за фінансово-господарським станом підприємства.

Монополізація – досягнення суб'єктом господарювання монопольного становища на ринку товару, підтримання або посилення цього становища.

Мораторій на задоволення вимог кредиторів – призупинення виконання боржником грошових зобов'язань і зобов'язань щодо сплати податків, строк виконання яких настав до дня введення мораторію, та зупинення заходів, спрямованих на забезпечення виконання цих зобов'язань, застосованих до прийняття рішення про введення мораторію.

Мультиверсум – світостворення в цілому як сукупність світів з різними фізичними законами і кількістю вимірів. Складовою мультиверсум є той всесвіт (універсум), в якому живе людство.

Надзвичайна подія – подія або операція, яка відрізняється від звичайної діяльності підприємства, та не очікується, що вона повторюватиметься періодично або в кожному наступному звітному періоді.

Надлишок – результат інвентаризації, при якому фактична наявність цінностей або розрахунків перевищує облікові дані; оприбутковується в доходи підприємства.

Наказ про облікову політику – основний документ, який регламентує облікову політику на рівні підприємства.

Наука – сфера людської діяльності, спрямована на вироблення нових знань про природу, суспільство і мислення. Термін «наука» застосовується для назви окремих галузей наукового знання.

Наукова діяльність – інтелектуальна творча діяльність спрямована на здобуття і використання нових знань.

Наукова ідея – інтуїтивне пояснення явища (процесу) без проміжної аргументації, без усвідомлення всієї сукупності зв'язків, на основі яких робиться висновок. Наука передбачає два види ідей: конструктивні й деструктивні, тобто ті, що мають чи не мають значущості для науки і практики.

Наукова проблема – сукупність нових діалектно складних теоретичних або практичних питань, які суперечать існуючим знанням і потребують вирішення за допомогою наукових досліджень. Вони виникають у економіці закономірно під дією економічних законів у зв'язку з розвитком продуктивних сил і виробничих відносин.

Наукова робота – це самостійно виконане наукове дослідження тієї чи іншої проблеми, яке відповідає науковим принципам, має певну структуру, містить результат власного і власні, висновки, її якість може бути визначена за такими критеріями: актуальність обраної теми; науковість, повнота розкриття теми, аргументованість висновків; елемент творчості; стиль, грамотність.

Наукова теорія – це система узагальненого знання, пояснення різнобічності подій, ситуацій, що відбуваються у природі чи суспільстві.

Наукове дослідження – це цілеспрямоване вивчення за допомогою наукових методів явищ і процесів, аналіз впливу на них різних факторів, а також вивчення взаємодії між явищами з метою отриманих переконливо доведених і корисних для науки і практики рішень, і включає в себе два основних рівня: емпіричний і теоретичний.

Наукове пізнання – дослідження, яке характерне своїми особливими цілями і завданнями, методами отримання і перевірки нових знань. Воно сягає сутності явищ, розкриває закони їх існування та розвитку.

Науковий напрям – сегмент певної науки, де існують наукові школи і працюють десятки докторів і кандидатів наук, докторантів, аспірантів, студентів.

Науковий результат – нове знання, здобуте в процесі фундаментальних або прикладних наукових досліджень та зафіксована на носіях наукової інформації у формі наукового звіту, наукової праці, монографії тощо.

Науковий факт – подія чи явища, яке є основою для висновку або підтвердження. Він є елементом, який у сукупності з іншими становить основу наукового знання, відбиває об'єктивні властивості явищ та процесів.

Науково-дослідницька діяльність студентів (НДДС) – системне утворення, яке має свою структуру, зміст і форми. У ВУЗах склалася певна структура НДДС: проректор з наукової роботи – рада НДДС інституту – рада студентського науково-творчого товариства (СНТТ) факультетів, СНТТ кафедр.

Науково-дослідні роботи (НДР) – роботи пошукового, теоретичного та експериментального характеру, що виконуються з метою визначення технічної можливості створення нової техніки в певні терміни. НДР поділяються на фундаментальні (одержання нових знань) і прикладні (застосування нових знань для вирішення конкретних задач) дослідження.

Науково-педагогічні працівники – особи, які за основним місцем роботи у вищих навчальних закладах третього і четвертого рівнів акредитації

професійно займаються педагогічною діяльністю у поєднанні з науковою та науково-технічною діяльністю.

Науково-прикладний результат – нове конструктивне чи технологічне рішення, експериментальний зв'язок, закінчене випробування, яке впроваджене або може бути впроваджене у суспільну практику . він висвітлюється у формі: наукових рефератів, наукових доповідей і статей, курсових (дипломних, магістерських) робіт, дисертацій, монографій, підручників тощо.

Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку – нормативно-правовий акт, затверджений Міністерством фінансів України, що визначає принципи та методи ведення бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності, що не суперечать міжнародним стандартам.

Негрошові операції – операції, які не потребують використання грошових коштів та їх еквівалентів.

Незавершені капітальні інвестиції в нематеріальні активи – капітальні інвестиції у придбання, створення і модернізацію нематеріальних активів, використання яких за призначенням на дату балансу не відбулося.

Нематеріальні активи – вартість об'єктів промислової та інтелектуальної власності, а також інших аналогічних прав, визнаних об'єктом права власності конкретного підприємства.

Необоротні активи – всі активи, що не є оборотними

Неоподатковуваний мінімум – розмір об'єкта оподаткування, в межах якого податок не справляється.

Неплатоспроможність – неспроможність суб'єкта підприємницької діяльності виконати грошові зобов'язання перед кредиторами після настання встановленого строку їх сплати не інакше як через відновлення платоспроможності.

Нерезиденти – юридичні особи та суб'єкти підприємницької діяльності, що не мають статусу юридичної особи України, з місцем розміщення за межами України, створені та діють відповідно до законодавства іноземної держави, у тому числі юридичні особи та інші суб'єкти підприємницької діяльності з

участю юридичних осіб та інших суб'єктів підприємницької діяльності України.

Нестача – результат інвентаризації, при якому фактична наявність цінностей або розрахунків менша за облікові дані; списується за рахунок винної особи або підприємства

Нормальна потужність – очікуваний середній обсяг діяльності, що може бути досягнутий за умов звичайної діяльності підприємства протягом кількох років або операційних циклів з урахуванням запланованого обслуговування виробництва

Нормативно-правовий акт – прийнятий компетентним органом держави офіційний письмовий документ, в якому сформульовано правові норми.

Нормування бухгалтерського обліку — це процес розробки та послідовного застосування єдиних вимог, правил та принципів щодо визнання, оцінки і відображення у фінансових звітах окремих об'єктів бухгалтерського обліку.

Нуль-базис-бюджетування (ZBB) – специфічний метод контролінгу, який полягає в тому, що планові показники обчислюються на підставі нового обрахунку всіх нормативів витрат, їх складу і структури.

Нульова ставка – ставка податку, який, у принципі, стягується, але за ставкою 0 відсотків.

Об'єкт банківського обліку – це складова частина предмета з урахуванням відповідного ступеня його деталізації та конкретизації. До об'єктів банківського обліку належать: активи, пасиви та фінансово-господарські процеси кредитної установи

Об'єкти діагностики – підприємство в цілому як виробничо-економічна система, її елементи; функціонування окремих підрозділів, виробничі функції, види діяльності та ін.

Об'єкти оподаткування – доходи (прибутки), вартість визначених товарів” окремі види діяльності платників податків, операції з цінними паперами, користування природними ресурсами, майно юридичних та фізичних осіб, передача майна, додана вартість продукції, робіт і послуг та інші об'єкти.

Облікова оцінка – попередня оцінка, яка використовується підприємством з метою розподілу витрат і доходів між відповідними звітними періодами.

Облікова політика – сукупність принципів, методів і процедур, що використовуються підприємством для складання та подання фінансової звітності.

Облікова реєстрація – записи господарських операцій в реєстрах бухгалтерського обліку

Обліковий прибуток (збиток) – сума прибутку (збитку) до оподаткування, визначена в бухгалтерському обліку і відображена у Звіті про фінансові результати за звітний період.

Облікові реєстри – носії інформації спеціального формату і побудови (паперові, машинні), призначені для реєстрації, групування та узагальнення господарських операцій, оформлених відповідними первинними документами.

Обліково-контрольна функція контролінгу – співставленні планових і фактичних параметрів для визначення і оцінки ступеня досягнення мети.

Оборотні активи – грошові кошти та їх еквіваленти, що не обмежені у використанні, а також інші активи, призначені для реалізації чи споживання протягом операційного циклу чи протягом дванадцяти місяців з дати балансу.

Обстеження – ознайомлення зі станом підконтрольного об'єкта на місці, зокрема, зі станом складського господарства, використанням виробничих потужностей, охороною праці й технікою безпеки. Виявляють при цьому позитивні й негативні сторони діяльності підприємства. Результати обстеження оформляються доповідними записками, довідками, висновками, пропозиціями.

Одиниця оподаткування – частина об'єкта оподаткування, стосовно якої відбувається встановлення нормативів і ставок обкладення.

Окремі аркуші (відомості) – вид облікових реєстрів за зовнішнім виглядом, які є окремими аркушами у вигляді таблиць певної форми (довільної або законодавчо затвердженої), що зберігаються в папках (відомість обліку готівки в касі).

Оперативна оренда (лізинг) – господарча операція суб'єкта підприємницької діяльності, що передбачає передачу орендарю права користування матеріальними цінностями, які належать орендодавцю, на строк, не більший за строк повної амортизації їх з обов'язковим поверненням таких матеріальних цінностей орендодавцю. При цьому право власності на орендовані цінності залишається у орендодавця протягом всього строку оренди.

Оперативний контролінг – підсистема контролінгу, яка полягає у формуванні засобів і методів ефективного управління поточними цілями підприємства, що можуть бути визначені як прибутковість і ліквідність

Операційна діяльність – основна діяльність підприємства, а також інші види діяльності, які не є інвестиційною чи фінансовою діяльністю.

Операційний цикл – проміжок часу між придбанням запасів для здійснення діяльності та отриманням коштів (еквівалентів грошових коштів) від реалізації виробленої з них продукції або товарів і послуг.

Операційні курсові різниці – курсові різниці, що виникають внаслідок перерахунку статей балансу, відображення яких обумовлено здійсненням операційної діяльності.

Операція з опціоном – господарча операція суб'єкта підприємницької діяльності, що передбачає продаж (купівлю) опціону, тобто права придбати (продати) продукцію сезонного виробництва, цінні папери або валютні цінності.

Організація бухгалтерського обліку – така його будова, при якій облік забезпечує своєчасне виконання важливих функцій у плануванні, контролі, управлінні при мінімальних витратах засобів і праці.

Оренда – угода, за якою орендар набуває права користування необоротним активом за плату протягом погодженого з орендодавцем строку.

Основна діяльність – операції, пов'язані з виробництвом або реалізацією продукції (товарів, робіт, послуг), що є головною метою створення підприємства і забезпечують основну частку його доходу.

Основні засоби – матеріальні активи, які підприємство утримує з метою

використання їх у процесі виробництва або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік).

Оформлення документа – отримання всіх необхідних дозволів, резолюцій, віз, печаток і штампів на документ.

Паперові документи – первинні документи за способом складання, які складаються вручну шляхом заповнення відповідних бланків.

Пасиви банку – це ресурси банку, які складаються з власних, залучених і запозичених коштів для проведення активних операцій з метою отримання прибутку. До **власних** коштів належать: статутний капітал, фонди та загальні резерви банку, нерозподілений прибуток; до **залучених** коштів належать: рахунки та депозити інших банків, фізичних та юридичних осіб, депозитні сертифікати; до **запозичених** коштів належать: міжбанківські кредити, боргові зобов'язання.

Первинна інформація – вихідна інформація, яка є результатом соціологічних, експериментальних досліджень, вивчення практичного досвіду.

Первинний документ – документ, який містить відомості про господарську операцію та підтверджує її здійснення.

Первісна вартість – історична (фактична) собівартість необоротних активів у сумі грошових коштів або справедливої вартості інших активів, сплачених (переданих), витрачених для придбання (створення) необоротних активів.

Перевірка документів за змістом – відповідність господарської операції чинному законодавству, логічна ув'язка окремих показників.

Перевірка документів за формою – наявність у документі обов'язкових реквізитів.

Передавальний баланс – баланс підприємства, що реорганізується, на день припинення його діяльності.

Переоцінена вартість – вартість необоротних активів після їх переоцінки.

Пересортиця – результат інвентаризації, при якому виникають лишки одних і нестачі інших матеріальних цінностей як результат заміни одного сорту іншим при відпуску товарно-матеріальних цінностей.

Перетворення – форма реорганізації, яка передбачає зміну форми власності або організаційно-правової форми юридичної особи без припинення господарської діяльності підприємства.

Підрядник – юридична особа, яка укладає будівельний контракт, виконує передбачені будівельним контрактом роботи і передає їх замовникові.

План підприємства – це завчасно розроблена система заходів, що передбачає зміст, взаємодію ресурсів, обсяги, методи, послідовність і строки виконання робіт. Об'єктом планування на підприємстві є його діяльність. Предметом планування на підприємстві є його ресурси.

План рахунків – це систематизований перелік рахунків поточного обліку, призначених для відображення господарських операцій.

Планова інвентаризація – вид інвентаризації за плановістю, яка проводиться, як правило, на кінець року.

Планування – є найважливішою функцією управління підприємством: це процес визначення цілей, які підприємство передбачає досягти за певний період та способів досягнення таких цілей.

Платоспроможність – здатність юридичної чи фізичної особи своєчасно і повністю виконати свої платіжні зобов'язання.

Повна інвентаризація – вид інвентаризації за повнотою, при якій інвентаризуються всі без винятку об'єкти обліку.

Поглинання – форма реорганізації, яка полягає в придбанні корпоративних прав фінансово неспроможного підприємства підприємством-санатором.

Податковий прибуток (збиток) – сума прибутку (збитку), визначена за податковим законодавством об'єктом оподаткування за звітний період.

Поділ – форма реорганізації, за якої одна юридична особа припиняє свою діяльність, а на її базі створюються кілька нових підприємств, оформлених у вигляді самостійних юридичних осіб.

Подія після дати балансу – подія, яка відбувається між датою балансу і датою затвердження керівництвом фінансової звітності, підготовленої до оприлюднення, яка вплинула або може вплинути на фінансовий стан, результати діяльності та рух коштів підприємства.

Подрібнення акцій (спліт) – прийом дивідендної політики та політики диверсифікації акціонерного капіталу підприємства, який полягає в емісії додаткової кількості звичайних акцій без збільшення обсягу статутного капіталу.

Позиковий валютний рахунок – рахунок, що відкривається для отримання банківських позик в іноземній валюті незалежно від наявності поточного рахунку в банку кредитора.

Позовна давність – встановлений законодавством строк, протягом якого потерпіла сторона для захисту порушеного права може звернутися до суду.

Портфельний аналіз – узгодження стратегій з метою найбільш ефективного використання наявних інвестиційних ресурсів з точки зору досягнення стійкого становища компанії і зростання фінансових результатів діяльності.

Потенціал розвитку – сукупність наявних на підприємстві передумов (факторів), необхідних для досягнення приросту вартості капіталу та прибутковості.

Поточна дебіторська заборгованість – сума дебіторської заборгованості, яка виникає в ході нормального операційного циклу або буде погашена протягом дванадцяти місяців з дати балансу.

Поточний податок на прибуток – сума податку на прибуток, визначена у звітному періоді відповідно до податкового законодавства.

Поточні зобов'язання – зобов'язання, які будуть погашені протягом операційного циклу підприємства або повинні бути погашені протягом

дванадцяти місяців, починаючи з дати балансу.

Поточні контрольні перевірки – засіб оперативного, систематичного контролю конкретних операцій.

Потреба в капіталі – виражена в грошовому еквіваленті потреба підприємства у грошових та матеріальних засобах, необхідних для виконання поставлених цілей та забезпечення фінансової рівноваги.

Поштовий переказ (mail transfer) – це письмове платіжне доручення, що надсилається одним банком іншому (іноземному), яке може бути автентифіковане як підписане відповідною посадовою особою у банку, що надсилає, і являє собою вказівку іншому банку виплатити певну суму грошей зазначеному бенефіціару.

Превентивні (лат. Praeventio – попередження, запобігання) контрольні перевірки здійснюють на стадії попереднього контролю виробничої і господарсько-фінансової діяльності підприємств.

Предмет банківського обліку – це інформаційне відображення стану активів і пасивів банку та їх раціонального використання в процесі розширеного суспільного відтворення.

Предметом фінансово-господарського контролю у більш конкретному значенні є господарські й фінансові операції та процеси суб'єктів господарювання, які розглядаються з погляду законності, достовірності, доцільності й економічної ефективності, збереження власності, правильності формування й використання власного капіталу.

Прибуток – перевищення суми доходів над сумою витрат, для отримання яких були здійснені ці витрати.

Прибуток – сума, на яку доходи перевищують пов'язані з ними витрати.

Приєднання – форма реорганізації, яка передбачає приєднання всіх обов'язків і прав однієї або кількох юридичних осіб-правопередників до іншої юридичної особи- правонаступника.

Прийом – це момент методу

Прикладні наукові дослідження – наукова і науково-технічна діяльність,

спрямована на здобуття і використання знань для практичних цілей.

Примітки до фінансових звітів – сукупність показників і пояснень, яка забезпечує деталізацію і обґрунтованість статей фінансових звітів, а також інша інформація, розкриття якої передбачено відповідними положеннями (стандартами).

Примусова ліквідація – процедура ліквідації неплатоспроможного підприємства, яка здійснюється за рішенням суду (як правило, у процесі провадження справи про банкрутство).

Принцип – це головне вихідне положення будь-якої сутової теорії, вчення, науки чи світогляду.

Принцип бухгалтерського обліку – правило, яким слід керуватися при вимірюванні, оцінці та реєстрації господарських операцій і при відображенні їх результатів у фінансовій звітності.

Принцип Парето – емпіричне правило, яке передбачає наступну залежність: 20 % зусиль формують 80 % результату.

Принципи інвентаризації – несподіваність, зіставність, плановість, своєчасність, точність, об'єктивність, безперервність, повнота охоплення об'єктів, ефективність, оперативність, економічність, гласність, виховний вплив, оцінка результатів, дотримання матеріальної відповідальності, обов'язковість, документальне відображення результатів інвентаризації, доцільність.

Природний убуток у межах норм – результат інвентаризації, при якому виникає нестача, але її кількісна та вартісна оцінка знаходиться у межах, визначених законодавчо, й дозволяє списати нестачу за рахунок організації без визначення винних осіб.

Природничі науки – галузі науки, що вивчають явища навколишнього світу в живій та неживій природі. До природничих наук не належать дослідження людського суспільства, мов і мистецтв, які заведено об'єднувати під назвою гуманітарні науки. Також не належать до природничих наук точні науки: математика й інформатика, хоча методи й результати цих областей

досліджень широко використовуються природознавством.

Приховані резерви – частина капіталу підприємства, не відображена в його балансі. Розмір прихованих резервів в активі балансу дорівнює різниці між балансовою вартістю окремих майнових об'єктів підприємства та їх реальною (вищою) вартістю.

Проблема – це застигла форма знань.

Програма санації – послідовний перелік основних етапів та заходів, що передбачається здійснювати в ході фінансового оздоровлення підприємства.

Раптова інвентаризація – вид інвентаризації за плановістю, при якій заздалегідь не повідомляється про проведення інвентаризації.

Рахунки "Лоро" – рахунки, які відкривають банки своїм банкам кореспондентам, на які вносяться всі суми, які одержуються чи видаються за їх дорученням.

Рахунки "Ностро" – рахунки кредитної установи в банках-кореспондентах, на яких відображаються взаємні платежі.

Рахунок типу "Н" – це рахунок, який відкривається уповноваженим банком іноземним, дипломатичним, консульським, торговим та іншим офіційним представництвом, міжнародним організаціям і філіям, які користуються імунітетом і дипломатичними привілеями, а також представництвом юридичних осіб-нерезидентів, установам або особам, що представляють їх.

Рахунок типу "П" – це рахунок, який відкривається уповноваженим банком постійним представництвом іноземних компаній, фірм, міжнародних організацій, створених в будь-якій організаційній формі без статусу юридичної особи, через які повністю або частково здійснюється підприємницька діяльність нерезидента на території України.

Реєстри аналітичного обліку – вид облікових реєстрів за ступенем узагальнення облікової інформації, які ведуться в розрізі аналітичних рахунків, відкритих до певного синтетичного рахунка (картки складського обліку сировини і матеріалів).

Реєстри синтетичного обліку – вид облікових реєстрів за ступенем узагальнення облікової інформації, які ведуться в розрізі синтетичних рахунків (головна книга).

Реінвестиція прибутку – здійснення капітальних або фінансових інвестицій за рахунок прибутку, отриманого від інвестицій у підприємство.

Реквізити документа – обов’язкове визначення показника документа.

Реорганізація підприємства – повна або часткова заміна власників корпоративних прав підприємства, зміна організаційно-правової форми організації бізнесу, ліквідація окремих структурних підрозділів або створення на базі одного підприємства кількох.

Реструктуризація активів – санаційні заходи, пов’язані зі зміною структури та складу активу балансу (нерідко ці зміни супроводжуються змінами у пасиві).

Реструктуризація підприємства – здійснення правових, організаційних, економічних, виробничо-технічних заходів, спрямованих на зміну структури підприємства, форм власності, організаційно-правових форм бізнесу.

Розпорядчі документи – первинні документи за призначенням, які містять розпорядження на здійснення господарської операції (наказ, розпорядження тощо).

Розрахунки в міжнародній торгівлі – це система регулювання платежів по грошових зобов’язаннях та вимогах, що виникають між державами, юридичними особами та громадянами різних країн на основі економічних, політичних, науково-технічних, культурних та інших відносин.

Розцінка документів – розрахунок ціни (у разі її відсутності).

Рух грошових коштів – надходження і вибуття грошових коштів та їхніх еквівалентів.

Санатор – фізична або юридична особа, яка бере фінансову чи іншого роду матеріальну участь у санації підприємства, що перебуває у фінансовій кризі.

Санаційна спроможність – сукупність фінансових, організаційно-

технічних та правових можливостей підприємства, що перебуває у фінансовій кризі, які визначають його здатність до успішного проведення фінансової санації.

Санаційний аудит – оцінка санаційної спроможності господарської структури, визначення глибини фінансової кризи та причин її виникнення, виявлення можливості подолання кризи та проведення експертизи санаційної концепції.

Санаційний прибуток – прибуток, який виникає внаслідок викупу підприємством власних корпоративних прав (акцій, часток) за курсом, нижчим від номінальної вартості цих прав, або в результаті їх безкоштовного передання до анулювання, а також у разі одержання підприємством безповоротної фінансової допомоги, зокрема в результаті списання кредиторської заборгованості.

Санація автономна – санація, здійснювана з використанням власних коштів підприємства та капіталу його власників.

Санація альтернативна – форма санації з допомогою власників підприємства, за якої акціонер (пайовик) на добровільних засадах може зробити вибір між деномінацією чи консолідацією своїх корпоративних прав, з одного боку, та здійсненням безповоротної фінансової допомоги підприємству – з іншого.

Санація балансу – покриття засвідчених у балансі збитків на основі одержання санаційного прибутку.

Санація двоступінчаста – санація, за якої слідом за зменшенням статутного капіталу здійснюється його збільшення.

Санація зовнішня – санація, яка здійснюється за рахунок коштів кредиторів і держави.

Санація підприємств – комплекс послідовних, взаємозв'язаних заходів фінансово-економічного, виробничо-технічного, організаційного характеру, спрямованих на виведення господарюючого суб'єкта з кризи і відновлення його прибутковості та конкурентоспроможності в довгостроковому періоді.

Семінарське заняття – форма заняття в аудиторії, де студенти під керівництвом викладача обговорюють певну тему навчальної програми дисципліни.

Синергізм – умова, при якій загальний результат є більшим від суми часток.

Система (від дав.-гр. “сполучення”) – множина взаємопов'язаних елементів, що взаємодіє з середовищем, як єдине ціле і відокремлена від нього.

Система оперативного планування виробництва – це сукупність різних методик та технологій планової роботи, що характеризується ступенем централізації, об'єктом регулювання, складом календарно-планових показників, порядком обліку та руху продукції та оформленням облікової документації.

Система раннього попередження та реагування – особлива інформаційна система, яка сигналізує керівництву про потенційні ризики та шанси, які можуть вплинути на підприємство як із зовнішнього, так і з внутрішнього середовища.

Система управління – це упорядкована сукупність взаємозв'язаних елементів, які відрізняються функціональними цілями, діють автономно, але спрямовані на досягнення загальної мети.

Система управління (англ. control system) – систематизований набір засобів впливу на підконтрольний об'єкт для досягнення цим об'єктом певної мети.

Систематизовані реєстри – вид облікових реєстрів за характером записів, в яких записи здійснюються у певному порядку з відповідним групуванням економічно однорідних господарських операцій (меморіальний ордер).

Складання документа – заповнення в документі всіх його показників (реквізитів).

Служба внутрішнього аудиту – структурний підрозділ підприємства, який здійснює внутрішній аудит, не бере участі в операційній діяльності і є

органом оперативного контролю.

Службові документи – первинні документи за характером господарських операцій, які виконують, крім бухгалтерських, службові функції (авансовий звіт, наказ, договір тощо).

Спільна діяльність – господарська діяльність зі створенням або без створення юридичної особи, яка є об'єктом спільного контролю двох або більше сторін відповідно до письмової угоди між ними.

Справедлива вартість – сума, за якою може бути здійснений обмін активу, або оплата зобов'язання в результаті операції між обізнаними, зацікавленими та незалежними сторонами.

Справедлива вартість – це сума, за якою може бути здійснений обмін активу або оплата зобов'язання в результаті операції між інформованими, зацікавленими і незалежними сторонами.

Стратегічний контролінг – підсистема контролінгу, яка полягає в забезпеченні виживання підприємства в довгостроковій перспективі, його орієнтації на потенціал успіху, який може бути охарактеризований як шанси і ризику.

Стратегія – узагальнена модель дій, необхідних для досягнення поставлених цілей шляхом координації та розподілу ресурсів компанії

Строк корисного використання (експлуатації) – очікуваний період часу, протягом якого необоротні активи будуть використовуватися підприємством або з їх використанням буде виготовлено (виконано) очікуваний підприємством обсяг продукції (робіт, послуг).

Сума погашення – недисконтована сума грошових коштів або їх еквівалентів, яка, як очікується, буде сплачена для погашення зобов'язання в процесі звичайної діяльності підприємства.

Сумнівний борг – поточна дебіторська заборгованість, щодо якої існує невпевненість її погашення боржником.

Суспільні науки (соціальні науки, суспільствознавство) – широка група наукових дисциплін, предметом дослідження яких є суспільство – як система в

цілому, так і окремі його частини, функції та елементи. А також людина (соціальна особа, особистість) як Суб'єкт і Об'єкт суспільних зв'язків і відносин.

Тематичні контрольні перевірки – засіб періодичного оперативного економічного контролю за виконанням підприємствами однорідних господарських операцій (наприклад, використання матеріальних, трудових, фінансових ресурсів, забезпечена збереження майна).

Теоретичне заняття – форма заняття, де студенти під керівництвом викладача виконують практичні завдання (вправи) з метою розвитку своїх професійних навиків і вмінь.

Теорія – це система достовірних знань про дійсність, яка описує, пояснює, передбачає явища конкретної предметної галузі.

Теперішня вартість – дисконтована сума майбутніх платежів (за вирахуванням суми очікуваного відшкодування), яка, як очікується, буде необхідна для погашення зобов'язання в процесі звичайної діяльності підприємства

Технічні науки – науки, що вивчають закономірності розвитку техніки і визначають способи найкращого її використання.

Тимчасова податкова різниця – різниця між оцінкою активу або зобов'язання за даними фінансової звітності та податковою базою цього активу або зобов'язання відповідно.

Тимчасова податкова різниця, що підлягає вирахуванню – тимчасова податкова різниця, що призводить до зменшення податкового прибутку (збільшення податкового збитку) у майбутніх періодах.

Тимчасова різниця, що підлягає оподаткуванню – тимчасова податкова різниця, що включається до податкового прибутку (збитку) у майбутніх періодах.

Тимчасовий поточний рахунок в іноземній валюті – рахунок, призначений для зарахування коштів, що вносяться для формування Статутного капіталу господарського товариства (якщо це передбачено засновницькими документами).

Транзитний валютний рахунок – це рахунок, призначений для зарахування валютної виручки підприємства.

Уніфікація документів – створення однакових за розміром і форматом документів, які найбільш зручні для використання.

Факти – це дійсність, події, явища які відбуваються або відбулися у природі чи суспільстві насправді.

Фактор – (лат. "facere" – "діяти", "виробляти", "примножувати") - умова, рушійна сила будь-якого процесу, явища; чинник.

Фінансова діяльність – здійснення операцій, які призводять до зміни розміру та складу власного і позикового капіталу підприємства.

Фінансова звітність – бухгалтерська звітність, що містить інформацію про фінансове становище, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства за звітний період.

Фінансовий контроль – одна з форм управління фінансами, особлива сфера контролю, зумовлена формуванням і використанням фінансових ресурсів у всіх структурних підрозділах економіки держави. Він передбачає перевірку господарських і фінансових операцій щодо їх законності, економічної доцільності та досягнення позитивних кінцевих результатів роботи. Сферою фінансового контролю є господарські операції, здійснювані з використанням грошей, а в окремих випадках і без них (наприклад, бартерні угоди).

Фінансові інвестиції – активи, які утримуються підприємством з метою збільшення прибутку (відсотків, дивідендів тощо), зростання вартості капіталу або інших вигод для інвестора.

Фінансово-господарські процеси кредитної установи – створення банківського продукту; просування банківського продукту до споживача; розподіл одержаних результатів.

Форма бухгалтерського обліку – сукупність облікових реєстрів для відображення господарських операцій у певній послідовності, певна організація записів на рахунках, а також рівнів використання технічних засобів реєстрації та обліку інформації.

Фундаментальні наукові дослідження – наукова теоретична або експериментальна діяльність, спрямована на здобуття нових знань про закономірності розвитку та взаємозв'язку природи, суспільства, людини.

Хронологічні реєстри – вид облікових реєстрів за характером записів, в яких записи здійснюються у хронологічному порядку здійснення (реєстрації) (реєстраційний журнал).

Часткова інвентаризація – вид інвентаризації за повнотою, при якій інвентаризуються вибіркові об'єкти обліку.

Чек – грошовий документ встановленої форми, що містить письмове розпорядження власника поточного рахунку банку про безумовну виплату певної суми конкретній особі або пред'явнику.

Чиста вартість реалізації запасів – очікувана ціна реалізації запасів в умовах звичайної діяльності за вирахуванням очікуваних витрат на завершення їх виробництва та реалізацію.

Чиста вартість реалізації необоротного активу – справедлива вартість необоротного активу за вирахуванням очікуваних витрат на його реалізацію.

Чисті активи – активи підприємства за вирахуванням його зобов'язань.

Якісні показники виробничої програми – сортність, марка, вміст корисного компонента, частка продукції, що відповідає світовим стандартам, частка експортної продукції.